

ҚОҒАМНЫҢ БЕТ-БЕЙНЕСІ ДЕМЕКШІ, ҚАЗІРГІ ОҚЫРМАН ӨТЕ ТАЛАП-ШЫЛ. АЛ МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ДА ЖУРНАЛИСТЕР ҚАУЫМЫНА ҚОЙЫП ОТЫРҒАН ТАЛАПТАРДЫҢ БІРІ – ХАЛЫҚТЫҢ ҮНІ БОЛА БІЛУ. ӨЙТКЕНІ ЕЛ-МЕН ЕҢ ТЫҒЫЗ БАЙЛАНЫСТА ЖҮРЕТІН, ЖАҒАЛЫҚТЫҢ ЖАРШЫСЫ – ОЛ ЖУРНАЛИСТ. ТӨҢІРЕКТЕГІ ТӨРТКҮЛ ДҮНИЕДЕ БОЛЫП ЖАТҚАН ОҚИҒАНЫ САРАПТАЙ АЛУ, ОНЫ ОҚЫРМАНҒА ШЫНАЙЫ ЖЕТКІЗЕ АЛУ - АҚПАРАТ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӨКІЛІ, ЯҒНИ, ЖУРНАЛИСТІҢ МІНДЕТІ.

Қасым-Жомарт Тоқаев

Ол «Лениншіл жас» газетінде 11 жыл бойы қызмет жасап, сол жылдары жазған әңгімелері мен «Аққулы мекен» повесі мен басқа да еңбектері шығармашылық ортада жоғары бағаланды. Бұдан өзге де тартымды шығармалары әлі күнге дейін көзқарақты оқырмандардың есінде.

«Қазақстан» баспасында аға редактор, «Мектеп» баспасында бөлім меңгерушісі, бас редактордың орынбасары, «Ана тілі» баспасы ашылғанда оның алғашқы ұйымдастырушыларының бірі (1985 – 1994) бас редактордың орынбасары, редактордың бірінші орынбасары, директоры болды.

Нурсултан НАЗАРБАЕВ:

Бул талдықорғандықтар үшін үлкен қуаныш деп санаймын. Бұл біздің еліміз үшін өте тарихи мәні бар мәселе. Қала географиялық аймақ, ғосалық мәні жөнінен алғанда өте маңызды. Экономикалық мүмкіндігі де мол. Облыс орталығының асында көшірілуіне қарай қала өдірісіннің дамуына, өсіп-өркендеуіне қолайлы жағдай жасалатын болады.

Алматылық (қуш) - бірікпесі!

Сила ыарода - в единстве!

Тәуелсіз газет
Независимая газета

№1 (367)

21 қаңтарлық
сәуірбаян

Жұма
Төртінші

2001 жыл
қараша

Алматы, баспадан
шығарылатын газету

Қош қоліктің қоныс қатты болсын!

Алматыдан
шығатын облыс
көші ертең
Талдықорғанға
келеді

Ш. ҚҰЛМАХАНОВ:

Талдықорған
бөласыңға жай-жақты
дамытыған
инфрақұрылымдары
бар, сәулетті өрі
көркікті қалаға айналып, толыққанды
облыс орталығы ретінде жұртшылық
сүйспеншілігіне бөленеді!

Ақ тілек

Амалы өзі тілекі сұрайды,
Қарымас басын ағытқан көзі,
Ойы бар "Алатау" газетіне
Ізінді қарымасын ағытқан.

Құрылыс ағытқан өзі жеткен,
Қарымас басын ағытқан көзі,
Ойы бар "Алатау" газетіне
Ізінді қарымасын ағытқан.

Алау бар "ағытқан" өзі жеткен,
Қарымас басын ағытқан көзі,
Ойы бар "Алатау" газетіне
Ізінді қарымасын ағытқан.

Алау бар "ағытқан" өзі жеткен,
Қарымас басын ағытқан көзі,
Ойы бар "Алатау" газетіне
Ізінді қарымасын ағытқан.

Алау бар "ағытқан" өзі жеткен,
Қарымас басын ағытқан көзі,
Ойы бар "Алатау" газетіне
Ізінді қарымасын ағытқан.

Алау бар "ағытқан" өзі жеткен,
Қарымас басын ағытқан көзі,
Ойы бар "Алатау" газетіне
Ізінді қарымасын ағытқан.

Алау бар "ағытқан" өзі жеткен,
Қарымас басын ағытқан көзі,
Ойы бар "Алатау" газетіне
Ізінді қарымасын ағытқан.

Алау бар "ағытқан" өзі жеткен,
Қарымас басын ағытқан көзі,
Ойы бар "Алатау" газетіне
Ізінді қарымасын ағытқан.

Алау бар "ағытқан" өзі жеткен,
Қарымас басын ағытқан көзі,
Ойы бар "Алатау" газетіне
Ізінді қарымасын ағытқан.

СӘТ-САПАР, "АЛАТАУ"!

Облыс орталығында татырды бар басатын
"АЛАТАУ" газеті шаңырақ көтерген
Сәт-сапардың басатын жанышарының
жүзін ұтырған соңына соңына тартқан
жүзін құрметті құттықтаушы. Газеттің
басатын жанышарының жанышарының
жанышары, экономикалық, әлеуметтік
реформалардың шынайы насихаттаушысы,
жанышары мен жанышары, инакты
басатын жанышарының жанышарының

сәт-сапар. Тұңғыш сәт-сапар-ақ оқырған
жанышары мен жанышары, тұрғындары
тыл ұтырған. журналистер қаламның
жанышары, журналистер, алаңсыз сүйікті
басатын жанышарының жанышарының
жанышары.

Сәт-сапар газеті "АЛАТАУ"
К. ЖОЙНШЕВОВА,
облыстық алаңда жанышарының
жанышарының жанышарының

Бүгін Алматы облысының аумағына
таралатын тәуелсіз қоғамдық-саяси
"АЛАТАУ" газетінің алғашқы саны
жарық көрді!

ТОҚТАСЫН СҮТІРБЕКОВ.

Талдықорған шаһары.

КӨРҢІЗДЕР, АМЫҢЫЗДАР, ОҚЫҢЫЗДАР!

Бүгінгі оқырман тәуелсіздік эйфориясы мен билікті мақтап дәріптеуден гөрі өзекті тақырыптарға көңіл бөледі. Сондықтан газет бетінде оқырман пікіріне орын бар. Таным, талдау, тарих сияқты тақырыптағы дискуссиялық бағыттағы пікірлерге де сұраныс бар. Сұхбаттар жаңа кейіпкерлерге зәру, оларды оқырман іздеп оқиды. Газеттің веб-сайты да бар. Газеттің жас журналистері Гүлнұр Баймұхан,

Қалай десек те, БАҚ өкілдерінің кәсіби мерекесі құтты болсын! Бар біліміміз бен біліктілігімізді Қазақстанның өсіп-өркендеуіне арнап, еліміздің шын мәнісінде тәуелсіз ел болып дамуына өз үлесімізді қосайық! Мереке құтты болсын, құрметті әріптестер!

Қаламдарыңыз үшкір, ойларыңыз ұшқыр болсын!

ҚЫСҚА ДА НҰСҚА

ПРЕМЬЕР- ДӘРІ-ДӘРМЕК ӨНДІРІСІН КЕҢЕЙТУ БОЙЫНША ЖАҢА ЖОБАНЫ ТАЛҚЫЛАДЫ

Премьер-министр Олжас Бектенов Шетелдік инвесторлар кеңесінің 37-ші пленарлық отырысына қатысу үшін Астанаға келген Polpharma Group бақылаушылар кеңесінің төрағасы Ежи Старакпен кездесу өткізді. Онда фармацевтика саласындағы, атап айтқанда, халық үшін басым бағыттар бойынша отандық дәрі-дәрмек өндірісі үлесін ұлғайту саласындағы ынтымақтастықты әрі қарай дамыту мәселелері талқыланды, деп хабарлайды Primeminister.kz.

МІНДЕТТІ ТАҢБАЛАУҒА ЖАТАТЫН ТАУАРЛАРДЫҢ ТІЗБЕСІН КЕҢЕЙТУ

Қазір Қазақстанда темекі өнімдері, аяқ киім және дәрілік бұйымдар міндетті таңбалауға жатады. Негізгі мақсат - контрафактілік өнімдермен күресу және тауар қозғалысының барлық кезеңінде ашықтықты арттыру. Бұл туралы ОКҚ алаңында өткен баспасөз мәслихатында ҚР Сауда және интеграция вице-министрі Әсет Нүсіпов айтты. Электрондық қызметтерді дамыту және цифрлық қолжетімділікті арттыру бағытында көшенді жұмыс жүргізілуде

СЭС ҚҰРЫЛЫСЫ ЕШКІӨЛМЕС ПЕТРОГЛИФТЕРІНЕ ҚАУІП ТӨНДІРМЕЙДІ

Облыстық тарихи-мәдени мұраны қорғау орталығының бөлім меңгерушісі Жандос Адамжановтың айтуынша, Ешкіөлмес петроглифтеріжоғарғыТалаптыСЭСқұрылысынан 5-6 км қашықтықта орналасқан. Бұл ҚР Мәдениет және спорт министрінің бұйрығымен белгіленген 120 метрлік қорғау аймағынан әлдеқайда алыс. «Қазархеология» ЖШС-нің ресми қорытындысы негізінде СЭС құрылысына рұқсат берілген. Ешкіөлмес петроглифтерін паспорттау 2012 жылы жүргізілген, барлығы мемлекет қорғауына алынған.

Су кодексінің 125-бабына сәйкес, құрылыс су заңнамасын бұзбайды. Балқаш-Алакөл инспекциясының бас маманы Эльмира Жұмабайдың айтуынша, су деривациялық каналмен турбинаға беріліп, кейін өз арнасына қайтарылады. Яғни, мұнда су қоймасы салынбайтындықтан болашақта СЭС микроклиматқа әсер етпейді. ҚР «Тарихи және мәдениет ескерткіштерін қорғау туралы» Заңының 30-бабы мен Жер кодексінің 127-бабына сәйкес, құрылыс барысы заңмен қадағаланады. Сонымен қатар, құрылыс процесі құзырлы органдардың тұрақты бақылауында.

15 АДАМ МЕМЛЕКЕТТІК ГРАНТҚА ИЕ БОЛДЫ

Жетісу облысының орталығы Талдықорған қаласында кәсіпкерлік бастамаларды қолдау мақсатында 2025 жылдың бірінші жартыжылдығында қайтарымсыз мемлекеттік гранттар анықталды.

Гранттар бойынша өтінімдер 21 мамыр мен 3 маусым аралығында қабылданып, нәтижесінде үздік деп танылған 15 бизнес-жобаға 23 миллионнан аса көлемінде қаржылай қолдау көрсетілді.

17-18 маусым күндері өткен комиссия отырысында ұсынылған жобалардың әлеуеті мен іске асыру мүмкіндігі жан-жақты сарапталып, нақты шешімдер қабылданды. Нәтижесінде тұрмыстық және көлік жөндеу қызметтері, азық-түлік өндірісі, сән және медицина, қолөнер сияқты 15 жоба қолдау тапқан.

ТАЛДЫҚОРҒАНДА ЖОЛ ҚАУІПСІЗДІГІ БАСТЫ НАЗАРДА!

Талдықорғанда жол қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында жол белгілерін орнату және сызу жұмыстары қарқынды жалғасуда.

Биылғы жылы қала бойынша жол белгілері толық жаңартылуда. Жоспар бойынша 378 жаңа жол белгісі орнатылмақ. Қазіргі таңда оның 242-сі орнатылып, қалғаны кезең-кезеңімен орнатылуда.

Бұл жұмыстар қала инфрақұрылымын жақсарту және тұрғындардың қауіпсіздігін арттыру мақсатында жүзеге асырылуда.

(Ақпараттар ашық дереккөздерден алынды)

ҚҰРМЕТТІ ЖУРНАЛИСТЕР, БҰҚАРАЛЫҚ АҚПАРАТ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӨКІЛДЕРІ!

Сіздерді кәсіби мерекелеріңіз – Бұқаралық ақпарат құралдары қызметкерлері күнімен шын жүректен құттықтаймын!

дарынымен және өнерімен дараланған «Егемен Қазақстан» газетінің меншікті тілшісі Мұхтар Күмісбек те лайықты бағасын алып жүр. Бұл жетістіктер — барша журналистер үшін үлкен мотивация. Былғы байқауға қатысатын қалам иелеріне де сәттілік тілеймін! Өнер мен шығармашылықтың биік шыңына ұмтылған қадамдарыңыз әрдайым сәтті болсын!

БАҚ — қоғамның айнасы, ел дамуының шежіресін хаттап, халық пен билік арасындағы алтын көпір қызметін атқарып жүрген аса маңызды әрі жауапты сала. Бүгінде Жетісу облысында 43 өңірлік БАҚ табысты жұмыс істеп келеді. Осы салада еселі еңбек етіп, қалам тербеп жүрген барша журналистерге шынайы алғысымды білдіремін.

Сіздер өңіріміздің саяси, экономикалық және әлеуметтік өмірін жан-жақты әрі терең көрсетіп келесіздер. Қаламына адал, сөзіне берік, шындықты ту еткен журналистер еңбегі — баға жетпес.

Қаламдарыңыз қарымды, ойларыңыз ұшқыр, еңбектеріңіз жемісті болсын. Өрбір жазған мақалаңыз бен айтқан сөзіңіз қоғам игілігіне қызмет етіп, ел дамуына зор үлес қоса берсін.

Сіздерге зор денсаулық, шығармашылық шабыт және жаңа белестер тілеймін! Халқымызда: «Шын жүйрік бәйгеде танылады» деген аталы сөз бар. Осы орайда, «AMANAT» партиясының бастамасымен жыл сайын ұйымдастырылатын «AMANAT МЕДИА СЫЙЛЫҒЫ» республикалық байқауында екі жыл қатарынан «Жетісу» телеарнасының тележүргізушілері мен тілшілері — Гүлжан Қызыбай мен Мөлдір Сапар жеңімпаз атанды.

Сонымен қатар, «Ұлы Дала» байқауындағы «Поэзия» номинациясында өзінің «Егемен Қазақстан» газетінің меншікті тілшісі Мұхтар Күмісбек те лайықты бағасын алып жүр.

Арыстанғали Арын
«AMANAT» партиясы Жетісу облыстық филиалының төрағасы

ТЕЛЕАРНА БАСШЫСЫ БАҚ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІН ҚҰТТЫҚТАЙДЫ

Құрметті «Алатау» қоғамдық-саяси газетінің ұжымы және барша ақпарат саласының қызметкерлері!

Сіздерді кәсіби мерекелеріңіз — БАҚ қызметкерлері күнімен шын жүректен құттықтаймын!

Халық пен билік арасындағы алтын көпір болып, қоғамдағы маңызды өзгерістерді дер кезінде жеткізуде «Алатау» газетінің орны ерекше. Шынайы ақпарат, өткір сараптама, батыл көзқарас — осының бәрі сіздердің күнделікті қажырлы еңбектеріңіздің жемісі.

Менің журналистік еңбек жолым дәл осы газеттен басталғанын үлкен мақтанышпен атап өтемін. Қатардағы тілшіден жауапты хатшы қызметіне дейін көтеріліп, ұжыммен бірге газеттің жаңа келбетін қалыптастыруға атсалыстым. Бұл басылым — мен үшін кәсіби мектеп, өмірлік ұстаз, рухани орда болды.

Құрметті әріптестер! Қаламдарыңыз ұштала берсін, ақпарат айдынындағы абыройларыңыз асқақтай берсін! «Алатау» газеті әлі де ел мүддесі жолында талай тың бастамаларға ұйытқы болатынына сенемін!

Думан АЛТЫНБЕКҰЛЫ,
Жетісу телеарнасының директоры

ҚҰТТЫҚТАЙМЫЗ!

Құрметті әріптесіміз, «Талдықорған» газетінің бас редакторы Гүлжанат Мырзалықызы Нұршанова бұқаралық ақпарат құралдары қызметкерлерінің кәсіби мерекесі қарсаңында Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың қолынан «Ерен еңбегі үшін» медалін алу құрметіне ие болды.

Бұл марапат — журналистиканың нағыз майталманына берілген зор баға. 30 жылдан астам уақыт бойы тынымсыз еңбек етіп келе жатқан Гүлжанат Мырзалықызы өз ісіне шынайы жанашырлықпен қарап, өңір өмірін жан-жақты насихаттауға өлшеусіз үлес қосып келеді. Ол — тек тәжірибелі редактор ғана емес, талай жас журналистке жол сілтеген ұстаз, ұжымына тірек бола білген білікті басшы.

2019 жылдан бері «Талдықорған» газетінің бас редакторы қызметін абыроймен атқарып келе жатқан қаламгердің бұл жетістігі — бүкіл аймақ журналистикасының ортақ мерейі.

Біз, «Алатау» газеті ұжымы, ардақты әріптесімізді жүрекжарды құттықтай отырып, мықты денсаулық, сарқылмас шабыт, жаңа шығармашылық табыстар тілейміз!

Ізгі тілекпен, «Алатау» газеті ұжымы

БАҚ ӨКІЛДЕРІ МАРАПАТТАЛДЫ

Жетісу облысында бұқаралық ақпарат құралдары қызметкерлерінің кәсіби мерекесіне орай ұйымдастырылған дәстүрлі Спартакиада барысында үстел теннисі мен шахматтан жарыс өтті. Қаламы жүйрік журналистер бұл жолы спорттық шеберліктерін сынға салып, тартысты ойын өрнегін көрсетті.

Үстел теннисі бойынша бәсеке ерекше қызықты өтті. Ерлер арасында қарсылас шақ келтірмеген «Жетісу» футбол клубының өкілі Алмас Мырзахметов жеңіс тұғырынан көрінсе, екінші орынды «Жетісу» радиосының өкілі Аршын Айдынбекұлы иеленді. Қола жүлде «Вестник Жетісу» газетінің тілшісі Асхат Алтынбеков пен «Хабар» арнасының қызметкері Шыңғыс Қалиденге бұйырды. Ал қыздар арасында «Жетісу» радиосының журналисті Айдана Хасен сенімді ойын көрсетіп, бірінші орынға ие болды.

Шахмат сайысында да мықтылар анықталды. Ерлер арасында «Вестник Жетісу» газетінің өкілі Медет Бердешев шебер ойынымен көзге түсіп, жеңімпаз атанды. Күміс жүлде «Жетісу» телеарнасының қызметкері Надир Хамзинге, қола жүлде «Жетісу» газетінің журналисті Мәди Алжанбайға бұйырды. Қыздар арасында «Талдықорған» газетінің журналисті Сауле Мускенова үздік өнер көрсетіп, бірінші орынды жеңіп алды.

Жарыс қорытындысы бойынша жеңімпаздар дипломдармен, медальдармен және арнайы кубоктармен марапатталды. Мұндай шаралар журналистер арасында салауатты өмір салтын насихаттап қана қоймай, әріптестік байланысты нығайтуға да оң әсер етуде. Қалам мен спортты қатар алып жүрген БАҚ өкілдерінің бұл бастамасы көпшілікке үлгі болары анық.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ГЛАВА ГОСУДАРСТВА НАГРАДИЛ РАБОТНИКОВ СМИ

Глава государства Касым-Жомарт Токаев наградил работников средств массовой информации, сообщает пресс-служба Акорды.

Президент поздравил журналистское сообщество с наступающим Днем работников средств массовой информации, отметив, что отечественные СМИ являются голосом народа, а журналисты — посланниками творчества.

«Вы разъясняете стране государственную политику и выступаете мостом между обществом и властью. Вы доносите до населения суть проводимых в нашей стране реформ. Это очень важная, сложная и уникальная работа.

Не каждый человек может ее выполнить. Сегодня я выражаю вам всем искреннюю благодарность. Как вы знаете, за последние годы в нашей стране произошли масштабные изменения, реализуются важные инициативы. 3 года назад мы модернизировали нашу Конституцию путем всенародного референдума. Мы сделали исторические шаги, которые изменили всю политическую систему государства.

Президент наградил государственными наградами группу граждан, внесших значительный вклад в развитие отечественной журналистики.

ДОРОГА ДО БАЛХАША ПОЛНОСТЬЮ ОТРЕМОНТИРОВАНА

Побережье Балхаша ждет преобразование: масштабное развитие туризма и инфраструктуры. Акимат области Жетысу активно развивает туристический потенциал побережья озера Балхаш, внедряя комплексный подход к улучшению инфраструктуры и созданию комфортных условий для отдыхающих.

Как стало известно, уже сейчас наблюдаются значительные успехи в реализации масштабного плана. Полностью отремонтирована и введена в эксплуатацию 27-километровая дорога Лепсы-Балхаш, что значительно сокращает время в пути и повышает удобство для туристов. В дополнение к этому, ведутся работы по строительству 75 км дороги по

направлению Алматы-Усть-Каменогорск-Лепсы-Актогай, которая, по сообщениям, была полностью принята в эксплуатацию в прошлом году.

Развитие не ограничивается только дорогами. До конца текущего года в поселке Лепсы начнется строительство нового железнодорожного вокзала, что еще больше расширит транспортные возможности для посетителей.

Эти меры призваны значительно увеличить туристический поток.

С ПРОФЕССИОНАЛЬНЫМ ПРАЗДНИКОМ!

Поздравляем всех ветеранов, экс-главных редакторов многоуважаемых Али Ыскабаева, Маулетхана Аксана, Татьяну Комарову, Айтакина Булгакова, которые вложили свой творческий потенциал в развитие газеты «Алатау». Работая в редакции вы проявили высокий профессионализм журналиста и стали признанным авторитетом в среде своих читателей.

Немалый вклад в развитие газеты внесли также наши внештатные авторы из Каратальского района Габдулсабит Юсупов, Караманов Қараша, Султанбек Жексенбек, Мурат Байдилданов, Багила Азанбаева, из Алматы Шора Хамитов.

Газета за годы издания объединила уже три поколения журналистов и вырастила незаурядных, талантливых молодых мастеров пера, которые оттачивали свою первую статью с газеты «Алатау» и в настоящее время работают во многих известных СМИ нашего региона, а также за пределами его. Газета сегодня работает с новым составом молодых журналистов. С днем СМИ Казахстана, уважаемые коллеги! Новых творческих высот вам!

Баян Танатарова

НАМ БЫ ТАКИХ АТЫМТАЕВ!

Владелец сети ТРЦ MEGA и «Астана Моторс» Нурлан Смагулов вдохновил бизнесмена Турсенгали Алагузова подарить 100 квартир своим сотрудникам. Это был «зов сердца и души», признался новый любимец казахстанцев.

Турсенгали Алагузов подробно рассказал: «До этого я узнал, что Нурлан Смагулов построил 280 домов в Уральске. Это, меня вдохновило». По его словам, жилье получили те, кто проработал с ним более 20 лет. В основном это были простые рабочие: уборщицы, водители и грузчики. Этот жест вызвал серьезную реакцию у казахстанцев. Они даже предложили выдвинуться в президенты. На фоне этого казахстанцы начали закупать продукцию «Махи чай» и «Цесна», чтобы

выразить поддержку. Супруга бизнесмена Баян Алагузова призналась, что семья не ожидала такой масштабной реакции общества. (источник kursiv.media)

КОРОТКО ОБО ВСЕМ

АМНИСТИЯ – ЭТО ГУМАНИЗМ, А НЕ СЛАБОСТЬ!

Так заявил на коллегии в Астане Токаев. Реформы, по его словам, нужны не для галочки, а чтобы вернуть доверие людей. Президент открыто признал — в правоохранительных органах проблем хватает:

- Звания и награды получают начальники, а реальную работу делают простые сотрудники рангом ниже.

- В колониях — никакого перевоспитания, люди выходят и совершают новые преступления.

- Мошенничество растёт — особенно по телефону и в интернете.

- Патрульные и граждане не уважают друг друга.

- Пробация перегружена, участковые брошены без ресурсов.

«Система должна не давить, а перевоспитывать. Амнистия — это гуманизм, а не слабость», — заявил Токаев на коллегии в Астане. Президент уже подписал закон об амнистии.

ЗАПРЕТИЛИ ПРОДАЖУ КНИГИ, НАПИСАННУЮ ПО ЖАНРУ ХОРРОР

Роман казахстанского писателя Александра Левина «Жакоша» изымают из продажи в России. Соответствующее письмо издательство «Альпина» разослало своим контрагентам. В нем написано, какие книги необходимо изъять из продажи. Среди 25 книг авторов — Александр Левин и другие.

Ранее Александр Левин сообщил, что в конце мая стало известно, что его роман «Жакоша» нигде не продается. Zerde Publishing издало роман «Жакоша» в 2024 году. Это хоррор про журналиста, который страдает алкоголизмом и попадает в центр социальной реабилитации для бездомных. Главный герой оказывается в кошмаре наяву. «Курсив» писал обзор на роман автора. Хоррор — это жанр, который стремится вызвать у аудитории сильные эмоциональные реакции, основанные на страхе и отвращении, путем использования различных художественных средств и приемов.

БАЙКОНУР СОКРАЩАЕТСЯ...

Ключевое внимание уделяется усилению национального суверенитета в этой сфере, в том числе за счет сокращения арендованных у России территорий космодрома Байконур.

Премьер-министр Олжас Бектенов сообщил о планах по трансформации казахстанской космической отрасли. Как отметил премьер, из 10 стартовых комплексов Байконура российская сторона сегодня фактически использует только три. Остальные простаивают. Казахстан, в свою очередь, намерен вывести из состава арендованного участка тысячи квадратных метров. Параллельно Казахстан усиливает работу над собственными спутниками. С 2023 года на сборочно-испытательном комплексе (СбиК) ведется разработка серии спутников дистанционного зондирования Земли «KazEOSat-MR», первый из которых планируется запустить в 2027 году. Также идет экономическая экспертиза по замене спутника KazSat-3. Особое внимание уделяется ракетостроению. В стране уже создан инструментарий проектирования, проведены испытания экспериментальной модели ракеты, а первый запуск малой метеорологической ракеты ожидается в конце 2025 года. Тем временем, Kazakh Tourism разрабатывает концепцию развития туризма на Байконуре. Космодром намерены сделать точкой притяжения событийного, научного и промышленного туризма.

ГАЗЕТ – ЕЛДІҢ АЙНАСЫ

«ГАЗЕТ – ХАЛЫҚТЫҢ КӨЗІ, ҚҰЛАҒЫ ҢӘМ ТІЛІ. АДАМҒА КӨЗ, ҚҰЛАҚ, ТІЛ ҚАНДАЙ КЕРЕК БОЛСА, ХАЛЫҚҚА ГАЗЕТ СОНДАЙ ҚАЖЕТ. ГАЗЕТІ ЖОҚ ЖҰРТ БАСҚА ГАЗЕТІ БАР ЖҰРТТАРДЫҢ ҚАСЫНДА ҚҰЛАҒЫ ЖОҚ КЕРЕҢ, ТІЛІ ЖОҚ МЫЛҚАУ, КӨЗІ ЖОҚ СОҚЫР СЫҚЫЛДЫ», – ДЕП АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ БЕКЕР АЙТПАСА КЕРЕК. БҰЛ – XX ҒАСЫРДЫҢ БАСЫНДА АЙТЫЛСА ДА, МАҢЫЗЫН ӘЛІ КҮНГЕ ЖОҒАЛТПАҒАН ШЫНДЫҚ. ГАЗЕТ – ЖАЙ ҒАНА АҚПАРАТ ҚҰРАЛЫ ЕМЕС, ОЛ – ҚОҒАМНЫҢ ШЫНАЙЫ КЕЛБЕТІ МЕН ЕРТЕҢГІ ТАРИХЫ.

Газет шығарудың өзі – бір үлкен шығармашылық процесс. Оның әр жолы үлкен жауапкершілікпен, шынайылықпен жазылады. Жаңалық жинау, мақаланы жазу, редакциялау, беттеу – бәрі үйлесім тапқанда ғана қолымызға газет болып жетеді. Әр газеттің өз бет-бейнесі, стилі, дизайны болады. Осындай өзіндік ерекшелігімен көзге түсетін басылымдардың бірі – Жетісу облысы, Көксу ауданында жарық көретін «Нұрлы Көксу» газеті.

ГАЗЕТ ТАРИХЫНА ҮҢІЛСЕК...

Көксу өңірінің шежіресіне айналған «Нұрлы Көксу» газетінің тарихы тереңде жатыр. Басылымның алғашқы саны 1945 жылдың маусым айында жарық көрген. Бұл – ел Екінші дүниежүзілік соғыстың зардабынан енді ес жия бастаған кезең еді. Осындай ауыр шақта жарық көрген газет халықтың рухын көтеріп, ел ішіндегі жаңалықтарды жеткізіп, ағартушылық миссия атқарды. Газет өзінің ұзақ жолында бірнеше рет атауын өзгерткен. Алғашында «Кировшы» деп басталып, кейіннен «Кировец», «Еңбек туы», «Знамя труда», «Шаған шұғыласы», «Шағанские зари», «Көксу таңы» деген атаулармен жарық көріп отырды. Уақыт талабы мен тарихи өзгерістерге сай газет 2010 жылдан бастап «Нұрлы Көксу» деген атаумен тұрақты шыға бастады. Атауы өзгергенімен, басты мақсаты – халыққа

адал қызмет ету, ел ішіндегі маңызды мәселелерді көрсету, жақсылықты насихаттау – сол күйінде қалды.

Бүгінде бұл басылым мыңнан астам таралыммен шығатын, өз үні, өз бағыты, тұрақты оқырманы бар аудандық маңызды газетке айналды. Оның беттерінен тек ресми жаңалықтар ғана емес, қарапайым халықтың тіршілігі, жастардың жетістігі, ауылдағы жақсы өзгерістер, мәдени шаралар мен әлеуметтік мәселелер де кең көрініс табады. Бұл – редакция ұжымының тынымсыз ізденісінің нәтижесі.

МАЗМҰН МЕН МӘН

Кез келген газеттің алғашқы әсері – оның бет-бейнесі, яғни дизайны. Дизайн – оқырманды өзіне тартатын, ақпаратты жеңіл қабылдауға көмектесетін маңызды фактор. «Нұрлы Көксу» газетінің дизайны аса күрделі болмаса да, өзіндік ұлттық нақышқа ие. Әсіресе газеттің әр бетінен көрінетін қазақы оюлар мен ұлттық элементтер – басылымның өзіндік стилін қалыптастырған. Бұл – елдің дәстүрін, мәдениетін құрметтейтін көзқарастың көрінісі.

Газет аптасына бір рет жарық көргенімен, ақпаратты уақытында жеткізу – басты қағидаларының бірі. Сондықтан да өз сайты арқылы аудан жаңалықтарын, жедел ақпараттарды жариялап отырады. Оқырман сайттан қажетті мәліметін алып, кейін газет бетінен толықтырылған, сарапталған кең ауқымды ма-

териалдарды оқи алады. Бұл – дәстүрлі баспасөз бен заманауи медиа мүмкіндіктерінің үйлесімі.

Қазіргідей ақпарат тасқыны үдеп тұрған заманда шынайы, сенімді, сарапталған ақпараттың орны бұрынғыдан да арта түсті. Осы орайда газет өзінің миссиясынан айырылған жоқ. Әсіресе өңірлік басылымдардың маңызы зор. Себебі олар – жергілікті халықтың жанашыры, аймақтың күнделікті шежіресін жазушы, ел мен билік арасындағы алтын көпір.

«Нұрлы Көксу» – Көксу жұртшылығының көзайымына айналған, жылдар бойы сенім мен адалдықтың жолынан таймаған басылым. Ол – елдің өткені мен бүгін арасын жалғап тұрған рухани көпір, ақпарат алаңы ғана емес, халықтың жан дүниесін түсіне алатын шынайы серігі.

Алайда осындай маңызды рөл атқарып отырған аудандық басылымдардың ішінде де шешуді қажет ететін өзекті мәселелер бар. Соның бірі – кадр тапшылығы. Бұл жағдай тек бір ауданға ғана тән емес, жалпы өңірлік журналистикаға ортақ мәселе. Бұл туралы «Нұрлы Көксу» газетінің жас тілшісі Аружан өз пікірін білдіріп, кадр тапшылығының нақты себептерін атап өтті: «Біріншіден, кадр тапшылығы – төмен жалақыдан басталады. Аудандық газеттердегі еңбекақы – жас маман түгілі, тәжірибелі журналисті де ұстап тұра алмайды. Жазу, өңдеу, фото-видео, әлеуметтік желі

– бәрін бір адам істейді, алайда соған сай ақы ала алмайды.

Екіншіден, жүктеме көп. Көп редакцияларда штат аз, бірақ міндет көп. Журналист тек мақала жазумен шектелмейді – контент жасап, сайт жүргізіп, әлеуметтік желіде жұмыс істеп, кейде есеп те береді.

Үшіншіден, мамандар қалаға кетіп қалады. Ауыл-аймаққа келген жас журналист тәжірибе жинай сала облыс орталығына немесе жеке медиаға ауысады – өйткені мүмкіндігі, табысы молырақ.

Төртіншіден, баспасөздің беделі де бұрынғыдай емес. Қазір блогерлік пен TikTok дәуірінде дәстүрлі газетке деген қызығушылық төмендеген. Бұл да жастарды қызықтырмайды. Сондықтан кадр тапшылығы бар деп ойлаймын», – дейді Аружан.

Сондай-ақ, ол қазіргі журналистерге не жетіспейтіні туралы да пікірін білдірді: «Бүгінгі журналистке ең алдымен кәсіби шыңдалу мүмкіндігі жетіспейді. Өңірде журналистерге арналған курстар, семинарлар өте сирек ұйымдастырылады. Көпшілігі өз бетімен үйреніп жүр. Қоғамдық қолдау да әлсіз. Журналистің сөзіне мән берілмейтіндей жағдайлар көп – бұл да мо-

тивацияны түсіреді. Ал шығармашылық еркіндікке келсек, әкімшілікке тәуелді редакциялар кейде цензураға ұшырайды. Бұл – еркін ойды тежейтін кедергі. Қорытындылай келгенде, аудандық журналистика – үлкен еңбек. Бірақ, екіншіше қарай, оған лайықты қолдау мен жағдай жасалмай отыр. Жас кадрлардың келуі үшін – оларға мүмкіндік, сенім және дұрыс орта қажет», – деп қорытындылады журналист.

Бұл айтылған пікірлер – сала ішінде жүрген маманның шынайы көзқарасы. Журналистиканың болашағы жастардың ынта-жігеріне ғана емес, сонымен қатар оларға жасалатын нақты қолдауға байланысты.

Журналист болу – әрбір сөзге, әрбір сөйлемге жауапкершілікпен қарау деген сөз. Сондықтан да 28 маусым – Бұқаралық ақпарат құралдары қызметкерлерінің күні – барша журналистер қауымы үшін маңызды күн. Осы атаулы күнде барша қалам ұстаған журналистерді, шығармашылық иелерін шын жүректен құттықтаймыз! Елге қызмет еткен еңбектеріңіз елене берсін, қаламдарыңыз ұштала берсін!

Зарина БЫЖЫБЕК

ШЕКАРА ШЕБІНДЕ

ҰМЫТЫЛМАС ЕРЛІК - ҰРПАҚ ЖАДЫНДА

ҚР ҰҚК Шекара қызметі Жетісу облысы бойынша департаменті Алакөл ауданы бойынша шекара басқармасының ұйымдастыруымен және жеке құрам мен шекарашы ардагерлердің қатысуымен 1941 жылдың маусым айында Ұлы Отан соғысы басталған кезде ерлікпен қаза тапқан шекарашылардың рухына тағзым ретінде салтанатты митинг өтті.

Іс-шара барысында шекара шебін алғашқылардың бірі болып жауға қарсы тұрып, Отан қорғауда жанын пида еткен жауынгерлерге арналған ескерткішке гүл шоқтары қойылып, олардың ерлігіне бас иілді. Салтанатты митингке басқарма офицерлері, келісімшарт бойынша қызмет атқаратын әскери қызметшілер, жас сарбаздар және ардагерлер қатысты.

Митинг аясында сөз сөйлеген әскери басшылық өкілдері мен ардагер шекарашылар жас буынды отансүйгіштікке тәрбиелеу,

батыр бабалардың ерлік жолын құрметтеу – әрбір әскери қызметшінің қасиетті борышы екенін атап өтті. Шара барысында шекара шежіресіндегі ерлік оқиғалар еске алынып, бір минут үнсіздікпен қаза тапқан жауынгерлер рухына тағзым етілді.

Мұндай тағылымды іс-шаралар – шекара қызметінің даңқты тарихын ұлықтап, қазіргі ұрпаққа рухани серпін беретін, ел тыныштығы жолында қызмет атқарып жүрген сарбаздардың бойында патриоттық рухты қалыптастыратын маңызды дәстүрдің бірі.

ЖАС САРБАЗДАРДЫҢ 50 ШАҚЫРЫМДЫҚ КӨЛІК ШЕРУІ

ҚР ҰҚК Шекара қызметі Жетісу облысы бойынша департаменті Алакөл ауданы бойынша шекара басқармасы Кәсіптік-техникалық оқыту бөлімінің жас сарбаздары арасында көлік жүргізу дағдыларын жетілдіру және шыдамдылықты шыңдау мақсатында елу шақырымдық оқу-жаттығу шеруі ұйымдастырылды.

Аталған шеру кәсіби даярлықтың бір бөлігі ретінде өткізіліп, болашақ шекарашылардың көлік құралын түрлі жер бедерінде жүргізу, жол ережелерін сақтау, күрделі жағдайларда шешім қабылдау қабілеттерін арттыруға бағытталды. Шеру барысында сарбаздар межелеген қашықтықты әскери көлікпен жүріп өтіп, командалық тәртіп пен техникалық дайындық деңгейін көрсетті.

Жаттығу барысында нақты жағ-

дайға жақындатылған элементтер қолданылып, әрбір қатысушыға өз міндетін жауапкершілікпен орындау талабы қойылды. Сонымен қатар, қозғалыс кезінде қауіпсіздік шараларына баса мән берілді.

Бұл оқу-жаттығу жас сарбаздардың кәсіби дағдыларын жетілдірумен қатар, жол жағдайында төтенше шешім қабылдау қабілеттерін шыңдауға, әскери машықтарын нақты жағдайда тексеруге мүмкіндік берді.

ТУРИЗМДІ

қалай дамытамыз?

Жетісу — аты аңызға айналған өлке. Тек аты емес, табиғаты мен тарихы да ешбір елден кем емес. Балқаш пен Алакөл, Бұрхан-Бұлақ, Жоңғар Алатауы, Алтын-Емел, Айқайқұм... Бұл атаулар бір қарағанда тек географияны білдірсе, шын мәнінде олар, туризмнің алтын қазынасы. Бірақ осы байлықты біз әлі күнге дейін экономикаға айналдыра алмай келеміз. Жуырда облысымызда «Жетісудың жеті кереметі» деген жақсы жоба пайда болды. Сол жоба қалай іске асырылып жатыр деген сұраққа «Visit Zhetysu» туристік ақпараттық орталығының басшысы Нуриев Жандос Малиқұлынан сұраған едік, жауап біз күткендей болды.

Басшының айтуынша, «Жетісу туризмі жыл сайын қарқын алып келеді. Әсіресе экологиялық, жағажай, мәдени және тау туризмнің болашағы зор. 2022 жылдан бері БАҚ өкілдері мен турсала мамандарына арналған ақпараттық турлар, таныстырылымдар, түрлі іс-шаралар ұйымдастырылып келеді», - дейді ол. Журналист ретінде қойылған сауалдарға да жеңіл әрі жұмсақ жауап берді.

1. Жетісудың жеті кереметін қалай көреміз?
2. Неге туристік бюролар аз?
3. Алдағы жоспар қандай?

«Бұл жоба – өңірдің туристік брендингін қалыптастыру жолындағы маңызды қадам. Бұл тізімге өңірдегі ең тартымды жеті орын – Алакөл, Балқаш, Алтын-Емел, Жоңғар Алатауы, Текелі, Бұрхан-Бұлақ және Қапал енгізілген. Алайда, әзірге бұл жоба көбіне бейнероликтер мен әлеуметтік желідегі контент түрінде таныстырылып жатыр. Жоба аясында дайындалған бейнероликтерді біздің әлеуметтік желідегі парақшаларымыздан көре аласыздар: (@visitzhetysu).

Туристік ақпарат орталықтары елімізде жаңа қалыптасып келе жатқан құрылым. Мұндай бюролар тек шетелдік туристерге емес, жергілікті халыққа да бағыт-бағдар ұсынатын маңызды орын болуы тиіс. Бірақ көп өңірлерде бұл құрылым не мүлде жоқ, не формалды түрде ғана жұмыс істейді. Жетісудағы жалғыз орталық «Visit Zhetysu» өз мүмкіндігінше ақпараттық турлар, кеңес беру, бағыт әзірлеу сияқты жұмыстарды атқарып отыр. Дегенмен бұған мемлекет тарапынан жүйелі қолдау қажет.

2025 жылға «Visit Zhetysu» бірқатар жобаларды қолға алып отыр. Мәселен, Балқаш көлі бағыты бойынша жаңартылған жолды көрсету мақсатында арнайы пресс-тур ұйымдастырылған. Сонымен қатар, су туризмі мен балық аулау бағытында арнайы іс-шаралар өтеді. Жаңа маршруттар, жаңғырған инфрақұрылым, ішкі туризмге серпін беретін жобалар іске қосылады. Бірақ орталық бұл жұмыстардың ауқымы кеңеюі үшін мемлекеттің саяси қолдауы мен нақты қаржыландыруы қажет екенін де ашық айтып отыр», - деді Жандос Нуриев.

Алакөлден Қапалға дейінгі танымал орындарды біріктірген бұл бастама, өкінішке қарай, әзірге тек әлеуметтік желідегі бейнероликтер мен контент деңгейінен әрі аспай тұр. Туристік маршрут па? Турпакет пе? Жоқ. Қазірше, «біз парақшамыздан көре аласыздар» дегеннен ары нақты ұсыныс жасалмай отыр. Демек, идея бар, бірақ өнім жоқ.

Сондай-ақ, туристік ақпараттық орталықтардың ел бойынша әлі де жолға қойылмағанын мойындай отырып, Нұриев мырза Жетісудағы жалғыз орталық – «Visit Zhetysu»-дың қолда бар мүмкіндіктермен ақпарат тарату, бағыт әзірлеу сияқты жұмыстар атқарып жатқанын алға тартты. Алайда, бұл – тек ресми жауаптың аясынан шықпайтын, нақты ахуалды жасыратын тұсы болуы да мүмкін. Бір ғана орталықпен облыс көлеміндегі ауқымды туризмді дамыту мүмкін бе? Әрине, мүмкін емес.

ЖОСПАР БАР, НӘТИЖЕ ӘЗІРГЕ – ҮМІТ

2025 жылға жоспарланған жобалар бар екені айтылды – пресстурлар, су туризмі, жаңа бағыттар... Бірақ бұл жоспарлар көпжылдық есептер мен конференциялардан таныс болып кеткен шеңберде қалып қоймауы керек. Себебі Балқашқа баратын жолды көрсетумен мәселе шешілмейді – ол жолмен кім барады, не көреді, қандай қызмет алады – сол маңызды. Мұндай істер тек инфрақұрылыммен емес, тұтас индустриямен, саяси ерік пен нақты инвестициямен жүзеге асады.

Нұриев мырза мемлекеттің қолдауы қажет екенін баса айтты. Бұл – мәселенің түп-тамыры да осында. Демек, мәселе бір ғана орталықтың мойнында емес, туризмді тұтас ел көлемінде дамытуға жүйелі түрде қарамаған мемлекеттік деңгейде. Бірақ дәл осы себеппен, «Visit Zhetysu»-ға бар кінәні аударуға да болмайды. Олар барын жасап отыр, бірақ бәрі мемлекеттің үнсіздігіне тіреледі.

БЮРО БАР, БІРАҚ БІРЕУ-АҚ

Туристік бюро деген ұғым бізде әлі толық қалыптасқан жоқ. Еуропада, мәселен, көз келген шағын ауылда туристік ақпарат орталығы болады. Ол жерден карта алуға, бағыт сұрауға, қонақүй табуға болады. Тіпті гид те сонда отырады. Ал

бізде туристік ақпарат орталықтары тек атау ретінде ғана бар.

«Балам лагерьден жылап келді». Бұл — Талдықорған қаласының тұрғыны, үш баланың анасы, Айгүл Бекжанқызының сөзі. Ол баласын жаздық демалысқа қала маңындағы мемлекеттік лагерьге жіберген. Бір аптадан соң үйге көңілсіз, суық қабақпен оралған баласының ауызынан естіген сөздер ата-ананың жүрегіне ауыр тиген.

«Балалар күні бойы бір рәсімді

қайталайды. Телефонмен отыруға рұқсат жоқ, қала ішіндегі парк пен киноларға аларғаны болмаса аса бір белсенді саяхатта жоқ. Лагерь емес, интернат сияқты...» – дейді Айгүл.

Осы оқиғадан кейін ол әлеуметтік желіде шағым жазып, бір қарапайым, бірақ нақты сұрақ қойған: «Неге бізде туристік лагерьлер жоқ? Неге балаларға табиғатты таныстырып, саяхатпен дамытатын орталықтар жұмыс істемейді?»

Бұл сұраққа жауап іздеу жай ғана жеке бір ата-ананың ренішін тыңдау емес. Бұл мемлекеттік деңгейде қалыптасқан жүйеге назар аудару. Расымен де, Талдықорған — табиғаттың ортасында тұрған қала. Айналасында туристік бағыттар жетіп артылады. Бірақ балалар үшін арнайы ұйымдастырылған туристік, экологиялық лагерьлер жоқ.

Шетел тәжірибесіне көз салсақ, көптеген елдерде жазғы лагерь дегеніміз, тек демалыс емес, оқу мен саяхаттың үйлескен ортасы. Мәселен, Словенияда балалар үшін табиғатта өтетін геоэкспедициялар ұйымдастырылады. Финляндияда әр оқушы жаз бойы бір рет орман

лагеріне барып, экологиялық сауат ашып қайтады. Түркияда тіпті туристік лагерьлер коммерциялық емес негізде мемлекет есебінен қаржыландырылады, себебі олар білім мен туризмді қатар дамытудың тиімді тәсілі екенін жақсы ұғынған.

Ал бізде ше? Жазғы демалыс лагерьлері көбіне ескі ғимараттарда, тар шеңберде, 90-жылдардағы сценариймен өтеді. Қызығушылық жоқ, бағдарлама әлсіз, жетекшілердің ынтасы төмен. Балаларға жадында қалатын бірде-бір сәт жоқ.

Мұның бір себебі туристік бюролар мен арнайы орталықтардың болмауы. Егер әр аудан не қалада «Visit» форматында тек қонақтар үшін емес, балалар мен жасөспірімдерге арналған бағыттар жасайтын орталықтар болса, жағдай өзгерер еді. Балаларды өз өлкесінің табиғатымен, мәдениетімен таныстыратын жазғы турпакеттер ұсынылса, олардың ой-санасы кеңейіп, танымы тереңдер еді.

Бүгінде Visit Zhetysu секілді орталықтар бар, бірақ олардың да мүмкіндігі шектеулі. Туризм саласына мемлекеттің қаржылай қолдауы мардымсыз. Бәрі имидждік жобалар мен бір реттік іс-шаралар төңірегінде ғана. Ал балаларға арналған нақты турлар, демалыс бағдарламалары, лагерьлік маршруттар жасалмаған.

Айгүл секілді ата-аналардың сауалы, жай ғана реніш емес. Бұл ел болашағына алаңдаушылық білдірген дабыл. Баланы жалықтырмайтын, шабыттандыратын жаз керек. Лагерь тек бақылау мен ұйқы орны емес, есте қаларлық саяхат пен табиғатпен достасу орны болуы тиіс. Бұл үшін — жүйе керек. Ал жүйе қалыптаспай, баланың жылаған демалысы жалғаса береді.

АЙҚАЙҚҰМҒА АПАРАР ЖОЛ ҚАЙДА

Айқайқұм — әлемде сирек кездесетін акустикалық құмды алқап. Ол дыбыс шығарады. Бұл құбылысты көру үшін туристер өзге елдерде мыңдаған доллар жұмсап,

шөлді кесіп өтеді. Бірақ бізге бұған барып-қайту әлі күнге мұң. Биылғы көктемде бұл бағыттағы сапарлар кейінге қалдырылды. Мұның негізгі себептері ретінде жолдардың жағдайы, табиғи тосқауылдар, жаңбырлы маусым және инфрақұрылымның жеткіліксіздігі айтылып отыр. «Visit Zhetysu» өкілдерінің айтуынша, бұл жағдайлар алдын ала ескеріліп, қауіпсіздік пен сапалы қызмет көрсету үшін уақытша тоқтатылған.

Бұл жай ғана ауа райының емес, жүйелі көзқарастың жоқтығының көрінісі. Егер Айқайқұм Францияда не Жапонияда болса, сол құм үшін бөлек теміржол салып, дербес турпакет жасап, халықаралық брендке айналдырар еді. Ал бізде тек видео түсірумен, бір реттік пресс-тур өткізумен шектеліп отырмыз.

«ЖЕТІСУДЫҢ ЖЕТІ КЕРЕМЕТІ» — ТҮРӨНІМ БОЛУҒА ТИІС

Аталған жоба — Жетісу табиғатын насихаттаудың қызықты формасы. Қазақ халқы үшін киелі жеті саны мен жеті кереметті біріктіре

отырып, өңірдің туристік символикасын қалыптастыру — дұрыс қадам. Бірақ бұл бастама да тек имидждік деңгейде қалып қойып отыр.

Бүгінгі күні осы жеті кереметті қамтитын нақты турпакет жоқ. Инфрақұрылым жүйеленбеген. Алакөлге бөлек, Балқашқа бөлек, Жоңғар Алатауына бөлек баруға тура келеді. Жергілікті туроператорлар бұл бағытта жұмыс істегісі келеді, бірақ логистика, субсидия, мемлекеттік қолдау жоқ.

Ал шетелде, мысалы, Исландиядағы Golden Circle — үш туристік нысанды біріктіріп, күніне бірнеше рет автобустар жүретін нақты бағдарлама мен өнімге айналған маршрут. Бізге де дәл осы тәсіл қажет, тек жарнама емес, нақты туристік өнім ұсыну керек.

ТУРИЗМНІҢ ДАМУЫНА НЕ ҮШІН МҰҚТАЖБЫЗ?

Туризм — жай ғана тур емес. Бұл — экономика, жұмыс орны, кіріс. Грузия, Черногория, Түркия, Чехия сынды елдер ішкі туризмді мемлекеттік деңгейде стратегиялық бағыт ретінде дамытып отыр. Жыл сайын туризмнен түсетін табыс ұлттық кірістің 10-15 пайызын құрап отыр.

Бізде ше? Туризм туралы есеп бар, уәде бар, жоспар бар. Бірақ нәтиже ше? Сұрақ көп. «Visit Zhetysu» орталығы сияқты жергілікті деңгейде жұмыс істеп жатыр, бірақ ұлттық деңгейде жүйе жоқ. Туризм министрлігі атаулы, бірақ нақты функция мен ықпалы әлсіз. Жүйе болмаған соң, жергілікті бастамалар тұншығады, ал туристік ұйымдар тек есеп беру үшін ғана өмір сүретіндей көрінеді.

ҮКІМЕТ ҚИМЫЛДАМАЙ ЖЕТІСУ ДАМУЫМАЙДЫ

Біз бүгін тек Visit Zhetysu-ды сынап немесе бір мекемеге жауапкершілік арту арқылы мәселені шеше алмаймыз. Олар өздеріне жүктелген міндетті орындап отыр. Ақпарат тарату, насихат жасау, жергілікті маршруттарды танымал ету бұның бәрі орындалып жатыр. Бірақ бұл — жалғыз ұйымның шамасы жететін жұмыс емес. Туризмді жүйелі дамыту үшін:

- мемлекеттік деңгейде саяси қолдау керек;
- инфрақұрылымға нақты инвестиция қажет;
- туристік өнімді емес, PR-ды қаржыландыруды тоқтату қажет.

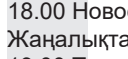
Visit Zhetysu сияқты орталықтар осы саланың алдыңғы шебінде жүргендер. Бірақ оларды қолдау үшін мемлекет нақты жоба жасап, туристік бюроларды кеңейтіп, саланы толыққанды индустрияға айналдыруы тиіс.

Бізде табиғат дайын. Тек соған лайық саясат пен жауапкершілік керек. Өйтпесе, тағы да бір керемет бейнеролик көріп, «шіркін, табиғатымыз қандай әдемі» деп қана қойып отыра береміз...

P.S. «Visit Zhetysu» орталығының берген жауабы үшін алғыс айтқанымызбен, бұл жолы ата-аналардың көкейіндегі нақты сұрақтарға толыққанды жауап ести алмадық. Балаларға арналған туристік, экологиялық лагерьлердің жоқтығы, жазғы демалыстың қызықсыз өтуі, бүгінгі қоғамның шынайы мәселесі. Ал бізге ұсынылған жауаптар көбіне болашақ жоспарлар мен PR-на бағытталған дүниелерге тіреліп тұр. «Ауылдан шықпағаның ойы ауласынан аспайды» демекші, баланың да танымы тек мектеп пен лагерьдің төрт қабырғасымен шектеліп қалмауы керек. Бұл тек туризм саласының емес, ел болашағына жауапты мемлекеттік көзқарастың сын-тезі. Бала жыламайтын, шабыттанатын жаз қажет. Ол үшін жарнамалық бейнеролик емес, нақты іс пен жүйелі өнім қажет. Келесі жолы нақты жауаптар мен нақты өзгерістердің боларына сенгіміз келеді.

Мұрат КҮМІСБЕК

Дүйсенбі - Понедельник, 30 маусым

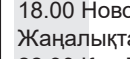
 ХАБАР	
05.00, 02.00 ҚР Әнұраны 05.00 «Дүлдүлдер дүбірі» 06.00 Телехикая «Пәленшеевтер-3» 07.00 «Бес жұлдыз» 08.30 Мультсериал «Питэр Пэн-2» 09.30, 21.00 Сериал «Зимородок-2» 11.30 «Тамаша» 12.00 President 12.15 «Әлеумет» 12.30 ОйнаQ 13.30 Телехикая 2» 15.00, 20.00 Телехикая «Бахар» 16.00, 23.30 Сериал «Пропавшая невеста» 18.00 Новости 18.30 Жаңалықтар 19.00 Телехикая «Детектив әже» 22.30 КешREC 01.00 Сериал	16.00 Новости/прямой эфир 16.20 «Шіркін-ай» 17.30 «Абадан» 18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир 18.40 «Баспасөзге шолу» 19.00 «Өшпес ерлік» 19.30 «Ғибрат» 20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы) 20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы) 21.00 Итоговые новости (Алматинская область) 21.30 Итоговые новости (Область Жетысу) 22.00 «Әсем әуен» 00.00 Әнұран
 31 КАНАЛ	
06.00, 04.00 «Әзіл студио» ойын-сауық 06.30, 01.50 «31 әзіл» ойын-сауық 07.00 «Күліп All» ойын-сауық 07.30 «Тәтті шоу» ойын-сауық 08.00, 00.50 «Сенім» телехикаясы 09.30 Мультсериал «Великий Человек-паук» 10.00 Мультсериал «Кунг-фу Панда» 11.00 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара» 11.30 Мультсериал «Губка Боб» 12.40 Худ. фильм «Жездуха» 15.10 Худ. фильм «Кровавый спорт» 17.20 Худ. фильм «Миссия невыполнима» 20.00 Информбюро (рус./каз.) 21.00 Худ. фильм «Терминал» 23.50 «Бозторғай» телехикаясы 02.40 Time Vine» ойын-сауық 03.00 «TikTok show» ойын-сауық 03.20, 05.00 What's up 04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық 04.30 Телевикторина 05.20 «Ризамын» ойын-сауық	

 ЕВРАЗИЯ	
06.00, 02.30 «Паутина» 07.00, 19.00 «Koremiz-Шоу» 08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!» 09.00 «Доброе утро, Казахстан!» 10.00 Сериал «Провинциалка» 14.10, 02.05 «Новости» 14.20, 02.20 «Жаңалықтар» 14.30 «Qoslike» 18.30, 03.25 «Басты жаңалықтар» 20.00 «Главные новости» 20.30 Сериал «Золотая клетка» 01.00 Ночной кинотеатр. «Убойная сила» 03.50 «Той базар»	

 КТК	
07.05 «Кел, шырқайық!» (қайталау) 08.00, 03.10 “Өртенген сезім» 10.00 «Было дело», документальный детектив 10.50 «Жизнь справок не даёт», мелодрама 14.30 «Райское место», 16.30 «Реальная мистика», реалити-шоу. 18.30 «Қаралы жесір», 20.35 Кешкі жаңалықтар 21.00 Вечерние новости 21.30 «Шеф-5», криминальная драма 23.30 «Маршанец», 01.30 «Катина любовь», 04.30 «Кел, шырқайық!» (қайталау) 06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)	

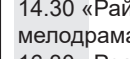
 ЖЕТІСУ	
07.00 Әнұран 07.05 «Әсем әуен» 07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/ 09.15 «Саулықтың сыры» 09.30 Гүлзия Байбосынованың шығармашылық кеші 11.00 «Шашу» 11.40 «Қазақ үні» 12.05 «Біздің толқын» /тікелей эфир/ 12.50 «Саулықтың сыры» 13.05 «Единый народ» 13.30 «Келіп көр» 14.00 «Өзекжарды» 14.30 «Арнайы репортаж» 15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир 15.25 «Мақсатына жеткендер»	

Сейсенбі - Вторник, 1 шілде

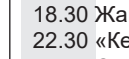
 ХАБАР	
05.00 «Дүлдүлдер дүбірі» 06.00 Телехикая «Пәленшеевтер-3» 07.00 «Бес жұлдыз» 08.30 Мультсериал «Питэр Пэн- 2» 09.30, 21.00 Сериал «Зимородок-2» 11.30 «Тамаша» 12.00 «Көзқарас» 12.30, 19.00 Телехикая «Детектив әже» 13.30 Телехикая «Қарлығаш ұя салғанда-2» 15.00, 20.00 Телехикая «БАХАР» 16.00, 23.30 Сериал «Пропавшая невеста» 18.00 Новости 18.30 Жаңалықтар 22.30 КешREC 01.00 Сериал	12.00 «Аман болайық» /тікелей эфир/ 12.40 «Әсем әуен» 12.50 «Саулықтың сыры» 13.05 «19 аймақ» 13.40 «Баспасөзге шолу» 14.00 «Өшпес ерлік» 14.30 «Ғибрат» 15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир 15.20 «Әсем әуен» 16.00 Новости/прямой эфир 16.20 «Ділмар» 17.10 «Ой-сарап» 17.35 «Әсем әуен» 18.00 «19 регион» /тікелей эфир 18.40 «Қазақ үні» 19.00 «Барынды бағала» 19.30 «Әсем әуен» 20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы) 20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы) 21.00 Итоговые новости (Алматинская область) 21.30 Итоговые новости (Область Жетысу) 22.00 «Әсем әуен» 00.00 Әнұран
 ЕВРАЗИЯ	
06.00, 02.00 «П@утина» 07.00, 19.00 «Koremiz-шоу» 08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!» 09.00 «Доброе утро, Казахстан!» 10.00 «Модный приговор» 10.55 «Давай поженимся!» 11.45 Сериал «Лист ожидания» 13.00 «пусть говорят» 14.10, 01.40 «Новости» 14.20, 01.50 «Жаңалықтар» 14.30 Qoslike 18.30, 03.00 «Басты жаңалықтар» 20.00 «Главные новости» 20.30 Сериал «Золотая клетка» 00.30 Ночной кинотеатр. «Убойная сила» 03.30 «Той базар»	

 КТК	
07.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау) 07.25, 03.00 “Өртенген сезім» 09.00 Вечерние новости (повтор) 09.30 «Было дело», документальный детектив 10.30 «Шеф-5», криминальная драма (повтор) 12.30 «Маршанец», остро-сюжетная драма (повтор) 14.30 «Райское место», мелодрама 16.30 «Реальная мистика», реалити-шоу. 18.30 «Қаралы жесір» 20.35 Кешкі жаңалықтар 21.00 Вечерние новости 21.30 «Шеф-5», криминальная драма 23.30 «Маршанец», остро-сюжетная драма. 01.30 «Катина Любовь», мелодрама 04.30 «Кел, шырқайық!» 06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)	

 КТК	
07.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау) 07.25, 03.00 “Өртенген сезім» 09.00 Вечерние новости (повтор) 09.30 «Было дело», документальный детектив 10.30 «Шеф-5», криминальная драма (повтор) 12.30 «Маршанец», остро-сюжетная драма (повтор) 14.30 «Райское место», мелодрама 16.30 «Реальная мистика», реалити-шоу. 18.30 «Қаралы жесір» 20.35 Кешкі жаңалықтар 21.00 Вечерние новости 21.30 «Шеф-5», криминальная драма 23.30 «Маршанец», остро-сюжетная драма. 01.30 «Катина Любовь», мелодрама 04.30 «Кел, шырқайық!» 06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)	

 ЖЕТІСУ	
07.00 Әнұран 07.05 «Әсем әуен» 07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/ 09.15 «Саулықтың сыры» 09.30 Жаңалықтар (Алматы облысы) 10.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы) 10.30 Новости (Алматы облысы) 11.00 Новости (Жетісу облысы) 11.30 «Әсем әуен»	06.02 Телехикая «Серпін» 07.00 Телехикая «Сезім үшін» 08.00, 18.30 Телехикая «Ақ пен Қара» 09.00, 01.00 Жаңалықтар 09.30, 01.20 Новости 10.00, 20.00 Сериал «Великолепный век. Кёсем» 11.20, 21.00 Сериал «Бесценное время» 12.30 Телехикая «Әйел қасиеті» 14.45 «Әзілің жарасса...» 15.50, 22.00 Сериал «1001 ночь» 18.00 Жаңалықтар. 19.30 Новости. 23.40 Сериал «Султан Разия» 01.50 Здоровье с Айнур Тажиной 02.20 Әйгерім Сейфолланың Сырласуы 03.20 «Жұлдызды шаңырақта» 04.00 Q-елі 04.40 Телехикая «Ата-ана. Бала-шаға» 05.10 Телехикая «Тойхана» 05.53 Үзіліс

Сәрсенбі - Среда, 2 шілде

 ХАБАР	
05.00 «Дүлдүлдер дүбірі» 06.00 Телехикая «Пәленшеевтер-3» 07.00 «Бес жұлдыз» 08.30 Мультсериал «Питэр Пэн-2» 09.30, 21.00 Сериал «Зимородок-2» 11.30 «Тамаша» 12.00 «Түрлі дәм» 12.30, 19.00 Телехикая «Детектив әже» 13.30 Телехикая «Қарлығаш ұя салғанда-2» 15.00, 20.00 Телехикая «Бахар» 16.00 Сериал «Пропавшая невеста» 18.00 Новости 18.30 Жаңалықтар 22.30 «КешREC» 23.30 Сериал «С волками жить» 01.00 Сериал «Перекресток»	12.50 «Саулықтың сыры» 13.05 «19 регион» 13.40 «Әсем әуен» 14.00 «Барынды бағала» 14.25 «Әсем әуен» 15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир 15.20 «Әсем әуен» 16.00 Новости/прямой эфир 16.20 «Менің анам» 16.35 «Келіп көр» 17.00 «Ой-сарап» 17.30 «Жетісу әуендері» 18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир 18.40 «Қазақ үні» 19.00 «Мақсатына жеткендер» 19.30 «Агро аймақ» 20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы) 20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы) 21.00 Итоговые новости (Алматинская область) 21.30 Итоговые новости (Область Жетысу) 22.00 «Әсем әуен» 00.00 Әнұран
 31 КАНАЛ	
06.00, 04.00 «Әзіл студио» ойын-сауық 06.30, 01.20 «31 әзіл» ойын-сауық 06.50, 20.00 Информбюро (рус./каз.) 08.00, 00.20 «Сенім» телехикаясы 09.30 Мультсериал «Кунг-фу Панда» 10.30 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара» 11.30 Мультсериал «Губка Боб» 12.20 Худ. фильм «Терминал» 15.10 Худ. фильм «Гол!» 18.00 Худ. фильм «Ордер на смерть» 21.00 Худ. фильм «Последний рубеж» 23.20 «Бозторғай» телехикаясы 02.50 «Time Vine» ойын-сауық 03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық 03.20, 05.00 «What's up?» ойын-сауық 04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық 04.30 Телевикторина 05.20 «Ризамын» ойын-сауық	

 ЕВРАЗИЯ	
06.00, 02.00 «П@утина» 07.00, 19.00 «Koremiz-шоу» 08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!» 09.00 «Доброе утро, Казахстан!» 10.00 «Модный приговор» 10.55 «Давай поженимся!» 11.45 сериал «Лист ожидания» 13.00 «Пусть говорят» 14.10, 01.40 «Новости» 14.20, 01.50 «Жаңалықтар» 14.30 Qoslike 18.30, 03.00 «Басты жаңалықтар» 20.00 «Главные новости» 20.30 сериал «Скалолазка» 00.30 Ночной кинотеатр. «Убойная сила» 03.30 «Той базар»	

 КТК	
07.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау) 07.25, 03.00 “Өртенген сезім» 09.00 Вечерние новости (повтор) 09.30 «Было дело», документальный детектив 10.30 «Шеф-5», криминальная драма (повтор) 12.30 «Маршанец», остро-сюжетная драма (повтор) 14.30 «Райское место», мелодрама 16.30 «Реальная мистика» 18.30 «Қаралы жесір» 20.35 Кешкі жаңалықтар 21.00 Вечерние новости 21.30 «Шеф-5», криминальная драма 23.30 «Маршанец», остро-сюжетная драма. 01.30 «Катина любовь», мелодрама 04.30 «Кел, шырқайық!» (қайталау) 06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)	

 ЖЕТІСУ	
07.00 Әнұран 07.05 «Әсем әуен» 07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/ 09.15 «Саулықтың сыры» 09.30 Жаңалықтар (Алматы облысы) 10.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы) 10.30 Новости (Алматы облысы) 11.00 Новости (Жетісу облысы) 11.30 «Ой-сарап» 12.05 «Біздің толқын» /тікелей эфир/	06.02 Телехикая «Дем. Соңғы үміт» 07.00 Телехикая «Сезім үшін» 08.00, 18.30 Телехикая «Ақ пен Қара» 09.00 «Жарқыраған жұлдыз» 10.00, 20.00 Сериал 11.20, 21.00 Сериал «Бесценное время» 12.30 Телехикая «Әйел қасиеті» 14.45 «Әзілің жарасса...» 15.50, 22.00 Сериал «1001 Ночь» 18.00 Жаңалықтар 19.30 Новости 23.40 Сериал «Султан Разия» 01.00 Жаңалықтар 01.20 Новости 01.50 Здоровье с Айнур Тажиной 02.20 Әйгерім Сейфолланың Сырласуы 03.20 «Жұлдызды шаңырақта» 04.00 Q-елі 04.40 Телехикая «Ата-ана. Бала-шаға» 05.10 Телехикая «Тойхана» 05.53 Үзіліс

ИПОТЕКА МӨЛШЕРЛЕМЕСІ ҚАШАН ЖӘНЕ ҚАЛАЙ ТӨМЕНДЕЙДІ?

ӨЙТКЕНІ КҮНІ КЕШЕ БАНКТЕРДІҢ ИПОТЕКАЛЫҚ НЕСИЕ БЕРУДІ ЖАҒАЛАЙ ТОҚТАТА БАСТАУЫНА ТҮРТКІ БОЛҒАН ЖАҢА НОРМАНЫҢ КҮШІ ЖОЙЫЛДЫ. НАҚТЫРАҚ АЙТҚАНДА, ОНЫ ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗУ МЕР-ЗІМІ 2025 ЖЫЛДЫҢ 16 МАУСЫМЫНАН 2025 ЖЫЛДЫҢ 1 ҚАРАШАСЫНА ДЕЙІН ШЕГЕРІЛДІ. ОСЫЛАЙША ИПОТЕКАЛЫҚ НЕСИЕНІҢ ЖЫЛДЫҚ ТИІМДІ СЫЙАҚЫ МӨЛШЕРЛЕМЕСІ 20 ЕМЕС, БҰРЫНҒЫ 25% КҮЙІНДЕ ҚАЛДЫРЫЛЫП, «ПӘТЕРЛЕР ӨТПЕЙТІН БОЛДЫ» ДЕГЕН ҚОЛДАНЫСТАҒЫ ТҰРҒЫН ҮЙНАРЫҒЫНА КҮЗГЕ ДЕЙІН МҮМКІНДІК БЕРІЛДІ. «ИПОТЕКАНЫҢ АРЗАНДАҒАНЫ ЖАҚСЫ ЕМЕС ПЕ, НЕГЕ ҚЫМБАТ КЕЗДЕ МҮМКІНДІКТІ ПАЙДАЛАНЫП ҚАЛ ДЕП ЖАТЫР» ДЕГЕН БҰЛ АРАДА ЗАҢДЫ СҰРАҚ ТУ-ЫНДАЙДЫ. ОҒАН «ҮЙДЕ ЖАТПА» САЙТЫНДАҒЫ ОСЫ МАТЕРИАЛДАН ЖАУАП ТАБА АЛАСЫЗДАР.

Жуырда Ұлттық Банк несиелер бойынша сыйақы мөлшерлемелеріне айтарлықтай қысқарту жүргізді. Соның ішінде ипотекалық несие де бар. Оған сәйкес, екінші деңгейдегі банктер 2025 жылдың 16 маусымынан бастап ипотекалық несиелерді енді 25 емес 20% жылдық сыйақы мөлшермесімен бере бастауы керек еді. Алайда екінші деңгейдегі банктердің көбісі мұндай өзгеріске дайын болмай шықты. Сөйтіп тұрғын үй ипотекасына өтініш қабылдауды уақытша тоқтатты. Мәселен, олардың арасында Halyk Bank, Центр Кредит банкі және Нұрбанк те бар.

Мұны өздері *«қазіргі уақытта біз техникалық жұмыстар жүргізіп, жаңа тарифтерді белгілеу шараларын атқарып жатырмыз»* деп түсіндіреді. Алайда сарапшылар бұл арада екі себепті алға тартады:

- Біріншісі, екінші нарықтан жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесі 20%-бен ипотекалық несие беруді банктер тиімсіз деп санайды, сондықтан олар мейілінше мұндай

тиімсіз» дегенге келсек, уақыт өте келе, ұсталған дүниенің құны түседі. Демек, банк кепілдігіндегі жылжымайтын мүлік құнсыздана береді. Бұл сақтандыруды қажет ететін тәуекел ретінде қарастырылады. Сол себепті жаңа норма «күшіне енді» дегенде банктер жапа-тармағай ипотекалық несие шарттарына осы сипатта түзетулер енгізе отырып, оны жаңартуға көшкен болуы мүмкін. Яғни, оның мерзімін әлдеқайда қысқартып, кепілдік жағын, керісінше күшейтіп дегендей. Бір сөзбен айтқанда, оны әлдеқайда қолжетімсіз етуге, күрделендіруге тырысады. Неге? Бұл сауалға қаржыгер Ғалым Құсайыновтың маман ретіндегі мына бір сауатты жауабын алға тарта кетелік:

«Банктер баға белгілеу кезінде өздерінің маржасы мен қаражат тар-ту құнына емес, ақшаның нарықтық құнына қарайды. Ал ақшаның нарықтық құнын Ұлттық банк өздері белгілейтін базалық мөлшерлеме деңгейімен анықтайды. Ұлттық

тәуекел құнын қосады, бұл — проблемалық борышкерлерден туындайтын шығындарды жабуға кететін ақша. Одан кейін банктер операциялық шығындарды (оның ішінде мемлекеттік реттеулер бойынша шығындар да бар) қосады, ол тағы да 1-2% болады.

Осылайша, банктер үшін ипотеканың өзіндік құны кемінде 18,5-19,5%-ға дейін барады. Сонда банктерге қосымша маржа ретінде небәрі 0,5-1,5% ғана қалады. Бұл — өте төмен пайда. Сондықтан банктер шектеулі әрі қысқа мерзімді ресурстарын мұндай өнімге салуға құлықсыз болады. Оның орнына олар пайыздық мөлшерлемесі жоғары әрі өтімділік тәуекелі мен пайыздық тәуекелді жаба алатын тұтынушылық несиелерге одан сайын басымдық бере бастайды».

Банктерге ескі пәтерді сату тиімсіз екенін түсіндірдік. Енді олар ипотекалық несие құралын жаңа пәтерлерге қатысты қолданғысы келері ақиқат. Ал бұл жүйеде «Отбасы банк» басымдыққа ие екені белгілі. Екінші себептің жауабы осы арада туындайды.

Бұл ретте банктердің әрекет етіп жатқанына Мәжіліс қабырғасында көтерілген мына жайт дәлел. Маусым айының басында Мәжілісте Аманат партиясының атынан депутат Ерболат Сатыбалдин Үкіметке сауал жолдап, екінші деңгейдегі банктерге (ЕДБ) тұрғын үй құрылыс жинақ жүйесіне қатысуға мүмкіндік беруді сұрады. Сөйткен ол ұзақ мерзімді ипотекалық қаржыландыру нарығын құру кезінде БЖЗҚ қаражатын пайдалану, сондай-ақ пайыздық мөлшерлемелерді төмендету жайын да қарастыру қажет екенін айтты.

Бұл ретте ол rent-to-buy (баспананы кейіннен сатып алу құқығымен жалға алу) жүйесін енгізу идеясын алға тартты. «Мысалы, ай сайынғы 200 мың теңге төлемнің 50 мың теңгесі жинақ ретінде есепке алынады. Осылайша, үш жыл ішінде азамат қаражат жинап қана қоймай, сонымен қатар төлем қабілеттілігін де растайды. Бұл жүйе, әсіресе жастарға, жалғызбасты аналарға

және әлеуметтік осал топтағы азаматтарға қолайлы болар еді», — деп атап өтті Сатыбалдин.

Екінші деңгейдегі банктерге «Отбасы банк» игеріп отырған алаңға енуге рұқсат беріледі ме, жоқ па, ол жағы әзірге белгісіз. Белгілісі, ипотекаға келгенде банктерді шала бүлінуге түрткі болған жаңа норма кері қайтарылып алынғаны. Нақтысында, оның 2025 жылдың 1 қарашасында іске қосылатыны жарияланды. Бұл ретте Ұлттық банк пен Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі бірлесіп қабылдаған қаулыда былай делінеді:

«16 маусымда енгізілген жаңа норма қолданысы 2025 жылғы 1 қарашаға дейін тоқтатыла тұрсын. Тоқтатыла тұру кезеңінде Бірлескен қаулының 1-тармағы мынадай редакцияда қолданылатыны белгіленсін:

Жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесінің шекті мөлшерлері:

- екінші деңгейдегі банктер, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар беретін банк қарыздары бойынша – кепілсіз банк қарыздары бойынша 46 (қырық алты) пайыз;

- кепілмен қамтамасыз етілген банк қарыздары бойынша 35 (отыз бес) пайыз;

- ипотекалық тұрғын үй қарыздары бойынша 25 (жиырма бес) пайыз;

- микроқаржылық қызметті жүзеге асыратын ұйымдар беретін микрокредиттер бойынша – 46 (қырық алты) пайыз;

- микроқаржылық қызметті жүзеге асыратын ұйымдар күнтізбелік қырық бес күнге дейінгі мерзімге, республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген айлық есептік көрсеткіштің қырық бес еселенген мөлшерінен аспайтын мөлшерде беретін микрокредиттер бойынша күніне 0,3 (нөл бүтін оннан үш) пайыздан аз, бірақ 179 (бір жүз жетпіс тоғыз) пайыздан аспайтын мөлшерде болып айқындалсын».

Яғни, тек ипотека емес, барлық несиелер бойынша жылдық тиімді несие мөлшерлемелері күзге дейін бұрынғы қалпында қалдырылады.

Кәмшат Тілеухан

өтініштерді қабылдамауға тырысады. Ал бұл екінші нарықтағы пәтерлерді сату кезінде қиындықтар туындайтынын білдіруі мүмкін.

- Екіншіден, мұндайда коммерциялық банктер «Отбасы банк» қана ие тұрғын үй құрылыс жинағына қызығуы мүмкін. Яғни, оларға ескі үйлерден гөрі жаңа баспана сатқан әлдеқайда тиімді болуы ықтимал.

Енді осы екі тезисті дәлелдеп, басын аша түсейік.

Бірінші жағдайда, яғни «ескі пәтерлерді банктерге сату неге

банк базалық мөлшерлеме арқылы нарықтағы артық өтімділікті қандай пайызбен алып отыратынын да анықтайды. Демек, бұл – қысқа ақшаның тәуекелсіз бағасы. Банктер ақшаны бұдан төмен бағамен бермейді, өйткені олардың Ұлттық банк сипатында кепіл сатып алушысы бар. Қазір Ұлттық банк ақшаны «базалық мөлшерлемеден минус 1%-ға», яғни 15,5%-бен сатып алады. Ипотека бойынша 20% екінші деңгейлі банктер үшін бағаны шектеу дегенді білдіреді. Банктер 15,5%-ға ең кем дегенде 2% көлемінде

БАСПАНЫҢ КӨРІНБЕЙТІН КЕЙІПКЕРЛЕРІ

ГАЗЕТ – ТАҢСӘРІМЕН ТАЛАСЫП, ЖАҢАЛЫҚ ОҚИТЫН ЖҰРТТЫҢ СЕРІГІ, ЕЛДІҢ ТЫНЫС-ТІРШІЛІГІН ЖЕТКІЗЕТІН МАҢЫЗДЫ ҚҰРАЛ. БІРАҚ, ӘРБІР ГАЗЕТ НӨМІРІНІҢ АРТЫНДА КӨЗГЕ КӨРІНБЕЙТІН, ӨЛШЕУСІЗ ЕҢБЕК БАРЫН КӨБІ БІЛЕ БЕРМЕЙДІ. ГАЗЕТ БАСПАДАН ШЫҚҚАНША БЕТТЕУШІ-ДИЗАЙНЕР, БАСПАГЕР, ОПЕРАТОР, ҚАҒАЗ ДАЙЫНДАУШЫ, КОРРЕКТОР СЕКІЛДІ ТҮРЛІ МАМАНДАРДЫҢ ҚОЛЫНАН ӨТЕДІ. АЛ ОЛАРДЫҢ ЕҢБЕГІ КӨЛЕҢКЕДЕ ҚАЛҒАНЫМЕН, БІР ЖАПЫРАҚ ҚАҒАЗДЫҢ ОҚЫРМАНҒА ЖЕТУІ ҮШІН БІЛЕК СЫБАНА ЕҢБЕК ЕТЕДІ.

Жетісу облысында 1988 жылдан бері тоқтаусыз газет басып, аудандық және облыстық маңызды басылымдарды оқырманға уақытылы жеткізіп келе жатқан «Оффсет» баспаханасы - өңірдегі ақпарат саласының қара шаңырағына айналған. Қарапайым ғана баспахана емес, бұл – мыңдаған тиражбен газет шығарып, ел шежіресін қағаз бетіне түсіріп келе жатқан ұжымдық еңбектің жемісе десе де болады.

Еліміз тәуелсіздігін алған тұста да, Талдықорған қаласы облыс орталығы мәртебесін иеленген тарихи кезеңдерде де осы баспаханың қызметкерлері күні бүгінге дейін кәсіби адалдығымен еңбек етіп келеді. Олардың арасында 40 жылға жуық еңбек өтілі бар аға буын мамандар да, 30 жылдан астам уақыт табан аудармай қызмет етіп келе жатқан орта буын қызметкерлер де бар.

2000 жылдардың басында Индиядан – дәл сол кезеңде сирек саналған – түсті газет шығаратын заманауи станоктар жеткізілген кезде, оны алғашқылардың бірі болып меңгерген де осы «Оффсет» ұжымының майталмандары болатын. Облыс көлемінде алғаш болып техниканы жетік меңгеріп, жұмыс барысын

автоматтандыруға үлес қосқан олар бүгінде де сол станоктарды еш қиындықсыз басқарып, кез келген ақауын өз қолдарымен қалпына келтіріп келеді.

Айта кетерлігі, бұл ұжымда жұмыс «сен істейсің» немесе «мен істеймін» деп бөлінбейді. Олар – бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығарып, ұжымдық жауапкершілікпен еңбек ететін жандар. Бірі – беттейтін, бірі – басатын, енді бірі – таралымын есептеп, оқырманға уақытылы жеткізуге атсалысады. Бүгінгі күнге дейін олар 5 мың, 10 мың, 20 мың, тіпті 50 мың тиражбен талай газетті жарыққа шығарған. Осы еңбектің арқасында облыс халқы ақпаратпен үздіксіз қамтылып отыр. Бұл – өңір журналистикасының тынысын ашып отырған бейбіт еңбектің бір көрінісі.

Сондықтан БАҚ қызметкерлерінің кәсіби мерекесі қарсаңында, өңірдегі баспасөздің дамуына өлшеусіз үлес қосқан «Оффсет» баспаханасының адал еңбеккерлері туралы қалам тербемеу – біз үшін үлкен ағаттық болар еді. Олардың тынымсыз тірлігі, маңдай терімен келген кәсіби табандылығы – шын мәніндегі еңбек ерлігі деп санаймыз.

«31 ЖЫЛДА ӘРІПТЕСТЕРІМ ОТБАСЫМА АЙНАЛДЫ»

Ерлан Нұрмұханбетұлының «Алматы-Болашақ» типографиясында қызмет еткеніне биыл 31 жыл болыпты. 25 жастағы бозбала 1994 жылы бұл ғимаратқа алғаш қадам басқаннан, дәл бүгінге дейін немере өсірген ата болса да қызметін адал атқарып келеді. Ал бұл қызметке Ерлан кездейсоқ келген көрінеді.

– Бастапқыда аккумуля-

тын газет саны өте көп болғанын айтады. 12 ауданның газеті қазақ, орыс тілдерінде жеке 24 газет ретінде, ал жарнамалық, қалалық, облыстық 10-а жуық газет те екі күнде шыққанын, оның сол кезеңдерде қандай еңбекпен жасалатынын айтып,

лапсанға салып, оның сапасы нашар болғанын пленкаға шығарып, пластинкаларға салатынбыз, - дейді.

Ерлан Шомбалов индустриалды техникумды бітірген сәтте алғашқы арманы еңбек пәнінен ұстаздық ету немесе механик болғысы келген. Ал типографияда ол кісі аға баспагер ретінде жұмыс істейді. Төменгі қабаттағы қос станоктың біреуінде облыстық газеттердің шығуына ықпал етеді.

Ерлан мырза әңгіме барысында, жоғарыда айтылғандарға байланысты есінде қалған қызық естелігімен де бөлісті. Айтуынша, жұмыс барысында көп демалысқа шықпайтын көрінеді. Бар маңызды жұмысты Нұрахмет Бексейітовпен қатар жасап жүріп, маңайындағы қосалқы жұмыстарды жасаушыларға «үйреніп қарап жүріңдер» деп айтады екен. Сондай бір күндері Ерлан мырза демалыс алып, ал Нұрахмет болса ауырып жұмысқа шыға алмаған кезде, «Қонақ шақырып, қой сойып жатқанда жұмыстан хабарласты. Демалыстамын ғой деп телефон көтермей қойдым. Сөйтсем, біраз уақыттан кейін үйіме машинамен іздеп келіпті. Тығылып үлегерейін десем, «көріп қойдық, газет шығаруға көмектесші. Тек қарап тұрсаң болды. Барлығын өзіміз жасаймыз» деп өтінді. Содан не керек жұмысқа барып қалсам, алдымда үйілген қағаз жатыр. Оны көріп, өзім де шошып кеттім. Барлық шыққан газеттен қате кеткен екен. Сонда күліп «Ылғи айтқан кезде қарап жүру керек еді. Осындай істің боларын білдік қой» дегенді айттым», - деп жұмыста осы секілді қызықтар бұрын болғанын, қазір қатенің кетпейтінін де түртіп қалды.

БАСПАГЕРДІҢ БІР КҮНІ

Баспасөз – ақпарат құралы ғана емес, ол – тұтас бір өндірістік тізбектің нәтижесі. Газет оқырманға дайын күйде жеткенше, оның артында қаншама маманның тынымсыз еңбегі тұрады. Соның ішінде баспагердің атқарар рөлі ерекше. Бұл – газет жарыққа шықпас бұрын өтетін ең соңғы, бірақ аса жауапты кезең. Осы салада талай жылдық (30 жылдан аса) тәжірибесі бар Нұрахмет

Болат Ержанов, Әсет Наурызбаев

ляторный заводта жұмыс істеп жүргенімде, жолдас бала типографияға жұмысқа келсеңші деп қолқа салды. Содан не керек 1 ай бойы екі жұмыс орнында қатар қызметте болдым. Типографияда сейсенбі және бейсенбі күндері газет шығаратын уақытта барсам, қалған күндері заводта жүрдім. Бірақ, олай жұмыс жасау ауыр болып кетті. Нақты 94 жылдың тамыз айынан бері типографияның жұмысына араластым, - дейді кейіпкеріміз.

«Кеше ғана жұмысым басталғандай еді, енді қарасаң, өмірімнің жартысына жуығы типографиямен тығыз байланысты» деген аға баспагер 2000 жылдары типографияда басыла-

ағынан жарылды. Баспа бойынша жұмысшылардың да қызметі қиын болған дейді Ерлан Шомбалов.

– Кешкі 4-те жұмысымыз басталып, түнгі 3-4 ке дейін газет басатынбыз. Келгеннен станоктардың сынып тұрған бөліктерін жасап, әр газетке есептеп рулонмен қағаздарға тапсырыс беретінбіз. Одан бөлек, бояу, пластиналарды складтан алып қоятынбыз. 6-дан ары қарай газет келгенде нағыз қызу жұмыс басталатын. Қатарымызда он екі қыз бен бес ер азамат жұмыс жасады. Бүгінгідей ПДФ нұсқа, СТР сияқты құрылғылар жоқ. Техниканың дәуірі басталмаған, барлығын қолмен теріп,

Ерлан Шамбалов

баспагердің әр күні техникалық тексеріспен басталатын көрінеді.

— Алдымен машинаның техникалық жағдайына көз жеткіземіз. Қай бөлшекте ақау бар, бояу жеткілікті ме, қағаз дұрыс салынған ба — барлығы мұқият тексеріледі. Бұл кезең өте маңызды. Себебі кейінгі процестерде кеткен қателік — бүкіл газетті бүлдіруі мүмкін, — дейді ол.

Тексерістен соң басу жұмысы басталады. Макет пластинаға көшіріліп, бояу дайындалады, пластинкалар машинаға орнатылып, нақты басу үдерісі іске қосылады. Ал газеттің дайын нұсқасы компьютерге келгенде Нұрахмет Бексейітовтың жұмысы қызады. Ол барлық келген газеттердің макетін жасап, СТР атты құрылғыға салып, пластинкаларды жасайды. Сонымен қатар, газеттердің кезекші редакторларымен байланыс жасап, қате не болмаса газеттің бояуы бір қалыпта сақталуына жауап береді.

— Макет дайын болған соң, оны нақты газет етіп басып шығару — менің қолымнан өтеді. Баспаханада офсет машиналарын басқарамын, формаларды орнатамын, бояудың сапасын тексеремін. Бір сөзбен айтқанда, газет бетіне түсер бояудың әр тамысы — менің бақылауымда. Осы 31 жылдық еңбек өткен аралықта жұмыстың қызығы мен шыжығын да тең көрдім қой. Қазір техника дамығандықтан автоматты құрылғыларға жұмысты сеніп тапсырамыз ғой. Ал осыдан 25-30 жыл бұрын бір газетті басуда барлығымыз мызғымай жұмыс жасайтынбыз. Тіпті таралымы көп газеттерді 2-3 бөліп шығарып, 4 ролонға дейін жұмсайтынбыз, — дегенді айтты қызметкер.

Баспагер Нұрахмет газет басу процесінде нақты 6 кезеңін түсіндірді. Макетті қабылдау, СТР құрылғымен макетті пластинаға түсіру, бояу мен қағазды дайындау, газет парақтары басылып шыққан соң ретіне сай кесу, бүктеу, ораудан өтіп, дайын өнім пішімге келтіріліп, жеткізуге әзірленеді.

— Әр кезең — бір-бірімен тығыз байланысты, әрі өте маңызды. Бір жерден қателік кетсе, оның соңы мыңдаған дананың жарамсыз болуына әкеп соғуы мүмкін. Сондықтан мұқияттылық пен дәлдік — баспагердің басты қағидасы, — дейді ол.

Сонымен қатар, жоғарыда айтқандай, алдын ала саналған материалдардың қате шығып, бояу құйылатын, беттің дұрыс салынбайтын кездерінде жұмысшылар шығын үшін сөгіс алған уақыттың да болғанын айтады жұмысшылар. Талай жылдық еңбектің нәтижесінде олар бүгінде ондай үлкен қаталарды мүлде жасамайтын көрінеді.

АЛҒАШҚЫ ПРАКТИКАДАН ТҰРАҚТЫ ҚЫЗМЕТКЕ ДЕЙІН

Баспахана — сырт көзге байқала бермейтін, алайда кітап пен журналдың өмірге келуін қамтамасыз ететін аса маңызды орын. Сол тыныштықта тынымсыз еңбек етіп жүрген мамандардың бірі — Рүстем Асқарұлы. Ол 2003 жылдан бері осы типографияда тапжылмай

еңбек етіп келе жатқан тәжірибелі баспагер.

«Алғашқы практика да, алғашқы жұмыс та осы типографияда басталды», — дейді кейіпкеріміз. Мектепті тәмамдағаннан кейін Рүстем мырза бастапқыда Теміржол академиясына оқуға түспекші болған. Алайда тағдыр жолы басқа арнаға бұрып, ол Полиграфиялық колледжге «Баспагер» мамандығы бойынша оқуға түскен. Бұл таңдаудан еш өкінбегенін ол бүгін үлкен мақтанышпен айтады.

— Бұл жұмыс сырт көзге қарапайым көрінуі мүмкін. Бірақ шын мәнінде, мұнда үлкен жауапкершілік жатыр. Қағаз дұрыс дайындалмаса, бояу біркелкі түспейді. Кей беттер ашық қалып, оқуға жарамсыз болмау үшін барлығына қатты мән береміз. Дәл бүгінге дейін шыққан талай кітапта баспагер ретінде менің есімім қатар жүргеніне қуанамын. Ол менің еңбегімді насихаттайды, — дейді ол.

Рүстем Асқарұлы күн сайын типографиядағы қағазды қажетті өлшемге келтіріп, баспаға дайындайды. Қағаз станогына дұрыс орнатылып, бояудың мөлшері мен сапасы мұқият тексеріледі. Сонымен қатар, ол операторларға техникалық көмек көрсетіп, бүкіл процестің бірқалыпты жүруіне атсалысады.

Сондай-ақ, мақалада аты аталған жандардан бөлек Болат Ержанов, Асқар Ержанов, Руслан Стамшалов, Әсет Наурызбаевтар да баспа ісінде қалтқысыз қызмет етіп, адал еңбекпен отбасын асырап жүрген қызметкерлер. Бұл кісілерсіз облыстағы газет ісінің ақсап қалары сөзсіз.

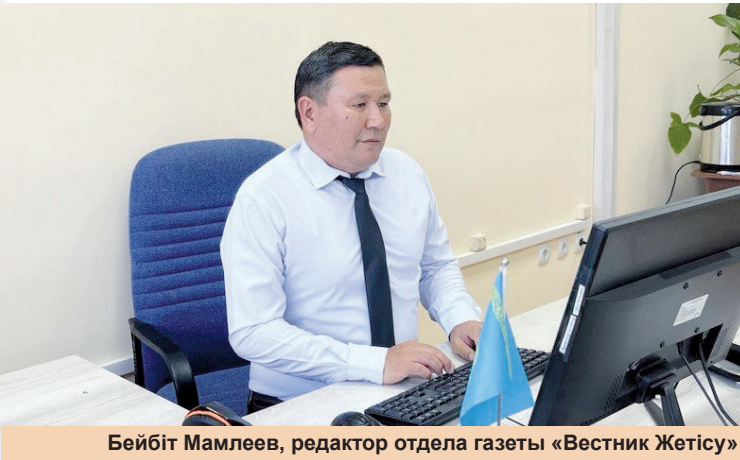
Тілші түйіні: Баспасөз қоғам айнасы десек, сол айнаны тап-таза күйінде ұстап тұру журналист пен баспахана мамандарының ортақ еңбегі. Жазу үстелінен басталған жол баспа цехында жалғасып, ақырында оқырманның қолына жеткенге дейін үлкен жауапкершілікті қажет етеді.

Осы жауапты міндетті адал атқарып келе жатқан баспахана шеберлері бүгінгі медиа майданының үнсіз қаһармандары. Ал 1999 жылдан бері баспахананы дамытып, жұмысты тоқтатпай жалғастыра беруге Бақберген Түкібаевтай басшының біліктілігі әсер етті. Оның басшылығымен қызметкерлер бүгінге дейін бірде-бір техникалық ақаусыз жұмыс істеп, газеттерді дер кезінде оқырманға жеткізіп келеді. Баспа саласының көзге көріне бермейтін, бірақ аса маңызды тұстарын мінсіз атқарып жүрген бұл ұжым — бүгінгі БАҚ әлемінің тыныс-тіршілігіне елеулі үлес қосып отырған нағыз кәсіби команда. Тиражы азайып, ақпарат құралы түрленіп жатқан заманда олар басылымдардың үздіксіз жарық көруін қамтамасыз етіп келеді.

Баспасөз мерекесі тек қалам ұстаған тілшілер мен редакторларға ғана емес, олардың сөзін газетке түсіріп, халыққа жеткізетін типография қызметкерлеріне де ортақ. БАҚ деп аталатын рухани шамшырақтың жарығы сөнбеуі үшін қажырлы еңбек етіп жүрген барлық әріптестерге алғыс білдіреміз. Мерекелеріңізбен!

ПУТЬ В ЖУРНАЛИСТИКУ

В 1992 году, когда я учился на филологическом факультете Талды-Курганского педагогического института, к нам в актовом зал пришёл председатель областной телерадиокомпании «Жетысу» Аркадий Исенов. Он объявил о конкурсе на вакансию диктора новостей на телевидении и радио. Я решил попробовать — и удача улыбнулась мне: меня приняли в штат. Так началась моя профессиональная карьера. Позже я работал корреспондентом в газетах «Талдыкорган», «Огни Алатау», а сейчас являюсь редактором отдела в газете «Вестник Жетысу». Несколько лет возглавлял издание «Жердем» в качестве главного редактора. Первую опубликованную статью, признаюсь, не помню — в те годы публикации были скорее частью ежедневной работы, чем особым событием.

Бейбіт Мамлеев, редактор отдела газеты «Вестник Жетісу»

Одним из самых запомнившихся материалов стало интервью с бывшим сокурсником — мы учились в одном вузе, но на разных факультетах. Меня поразило, с какой искренностью и открытостью он рассказал о своей алкогольной зависимости, которая привела к разводу с женой. Он не боялся общественного мнения — наоборот, хотел своим примером поддержать других. По его словам, Его Величество Случай свёл его с другим нашим сокурсником. Тот, узнав о непростой жизненной ситуации, предложил работу в своём бизнесе и порекомендовал несколько книг по психологии. Это стало поворотной точкой. Герой материала избавился от пагубной страсти,

стал предпринимателем, восстановил семью. Для меня это был необычный случай — история падения и возрождения, рассказанная честно, без прикрас.

Журналисты не любят рассказывать о себе, я один из них. Но каким должен быть современный журналист — скажу.

Современный журналист должен быть универсальным специалистом — гибким, этическим и технологически подкованным. Сегодня мало просто уметь писать — нужно владеть новыми медиа, работать в соцсетях, разбираться в аналитике, монтировать видео и аудио. При этом критическое мышление и навык фактчекинга становятся жизненно необходимыми: в эпоху фейков особенно важно проверять каждую

деталь. Профессия требует твёрдого внутреннего стержня. Нужно уметь сопротивляться давлению — политическому, коммерческому или идеологическому. Этика — не абстракция, а основа доверия к журналисту.

Журналистика сегодня — это работа на стыке профессий. Один человек может быть и репортёром, и монтажёром, и SMM-менеджером, и фотографом. Умение адаптироваться к разным форматам — от TikTok до серьёзной аналитики — даёт конкурентное преимущество. При этом важно уметь общаться с людьми разных культур, быть уважительным и непредвзятым. Мир становится всё более глобальным — и напряжённым. Медиа стремительно меняются: вчера были блоги, сегодня — нейросети, подкасты, завтра — нечто новое. Журналист XXI века — это человек, который никогда не перестаёт учиться. Главная трудность — соответствовать всему этому. А преодолеть её, на мой взгляд, помогает трудолюбие и ежедневная внутренняя дисциплина, желание расти и развиваться. Мой главный совет — не переставать учиться и задавать вопросы. Журналистика — это путь постоянного роста. Не гнаться за скоростью в ущерб точности. Проверять факты, не поддаваться влиянию — особенно в соцсетях. Держать дистанцию между личным мнением и профессиональной подачей материала. И главное — сохранять человечность. Только журналист, у которого есть сердце и совесть, сможет заслужить доверие и действительно повлиять на общество.

«ЖҰМЫСҚА САҒЫНЫП КЕЛІП, ҚИМАЙ ҚАЙТАМЫН...»

28 маусым бұқаралық ақпарат құралдары қызметкерлерінің кәсіби мерекесі. Осы атаулы күн қарсаңында біз Жетісу облысының «Жетісу» газетінің тәжірибелі журналисі Еңлік Бауыржанқызының жүрекжарды әңгімесін тыңдаған едік.

«НИЕТІҢ ТҮЗУ БОЛСА ЖАҚСЫ АДАМДАР АЛДЫҢНАН ӨЗІ ШЫҒАДЫ»

...Мектеп бітірерде нақты мақсаты «Грантка түссем болғаны, қалғаны маңызды емес» деген бойжеткенді өмір жолы аққан бұлақтай бүгінде жанымен сүйетін мамандықтың сағасына жетеледі. Өзі де сұхбат барысында, «Адамға адам себепші деген сөздің жаны бар. Ақын Ергазы Манапұлы мені 11 сыныпта республикалық І.Жансүгіров оқуларына дайындады. Кейін маған «Еңлік, неге журналистика мамандығына түсіп көрмеске. Сәтін салғандай, быыл Жетісу университеті журналистика кафедрасына екінші жыл шәкірт қабылдап жатыр» дегенді айтты. Солай ҰБТ дан 49 балл, шығармашылық емтиханнан 50 балл жинадым. Бір қызығы Жансүгіров оқуына қатысып, 2-ші орын алған кезеңде қазылар алқасында болған Мұратбек Иманғазиев емтиханда комиссия мүшесі болып, ол кісінің алдында екінші мәрте бағымды сынадым.

Содан не керек «Грантка түссем оқимын. Егер түспей жатсам келесі жылы қайта бағымды сынаймын» деген іштей оймен нәтижені күттім. Бір күні ауылда бақшадан картоп баптап келе жатқанда, телефоныма бөтен нөмір хабарласып, грант жеңіп алғандымды айтты. Сол сәтті ұмытпаймын, ауылға кіре берісте Талды өзені болатын, соның жанында тұрып қуаныштан жылағанмын. Қызықтың бірі, екі мәрте бақ сынаған байқау мен емтиханда бой көрсеткен Мұратбек ағай 7 студент болып түскен біздің топтың кураторы болды», — деген естелігімен бөлісті.

Журналистика саласында жүрген жылдарының ішінде Еңлік

Бауыржанқызы бірнеше басылымда еңбек етті. Алғашқы қадамын «Нұрлы Көксу», «Алатау», «Талдықорған» газеттерінен бастап, 2015 жылдың 15 мамырында «Жетісу» газетінің редакциясына қызметке орналасады. Бұл шешуші кезеңде оның өміріне тағдырлы тұлға — журналист, ұстаз, публицист Әміре Әрін тікелей әсер еткен.

— Сол жылы редакцияға 7-8 жас журналист қабылданды. Кейін байқадым бәріміздің де өмір жолымыз ұқсас екен, әкесіз өскенбіз. Әміре аға бізге рухани әке болды. Жылы сөзімен демеп, қамқорлығын аямай, қалам ұстауға жігер берді. Күні бүгінге дейін жаным қысылғанда, хабарласып, жөн сілтеп тұрады, — дейді ол жүрекжарды алғыспен.

Жас маманға бағыт көрсететін ұстаз әр жолда кездесіп отырады. Еңлік Бауыржанқызы өзінің кәсіби шыңдалуында Нұржамал Әлішева есімді тәжірибелі журналистің орны айрықша екенін ерекше атады.

— Нұржамал Әлішева «Жексенбі тапсырмаңды дайын күйде өткіз. Қайда жүрсең де, әр жерден тақырып іздеп жүр» деп үйрететін. Қазір көшеде кетіп бара жатып, айналады шолып, мақалаға тақырып іздеп кететін әдетім де содан қалыптасып қалған. Сағат 9.00-де жиналысқа барып, 10.00-де келсең, «Қолыңа сабын алып жу да, дереу жазуға отыр» деген өзіндік қағидасы әлі күнге дейін әдет болып қалыптасып кеткен. Темірдей талап пен қамқорлықтың арқасында мен бүгінгі қалпыма жеттім, — дейді ол.

Журналист қандай болу керек деген сұраққа Еңлік Кенебаева ойланбастан: «Алдымен адам бола білу керек. Қарапайымдылықты сақтап, әр адам-

мен тең дәрежеде сөйлесу нағыз журналистің ерекшелігі. Кейіпкердің ішкі әлеміне үңіліп, әрбір әңгімеден шынайылықты іздеу, бір сөзбен психолог бола білу керек. Ресмиліктен гөрі, қарапайым әрі жүрекке жететін тіл оқырманмен байланыс орнатудың жолы», — деп жауап берді.

Жас қаламгерлерге де кітап оғу тіл мен ойдың қазығы екенін қадап айтты. «Күніне тым болмаса 20 минуттың кітапқа бөл. Сонда ғана ойың ұшпалады, тіл байлығың, сөз саптауың құнды болады» дейді ол. Қазіргі медиа кеңістікте нейрожелілік жүйелердің кеңінен қолданыла бастауы да күрделі мәселеге айналып, алаңдауға тұрарлық тақырыпқа айналғанын, жастарды ойсыздыққа, дайын дүниеге сүйенуге үйретіп, қаламгерлік қабілетке кері әсері барын тілге тиек етті.

«Әр адаммен, баламен — балаша, қариямен — қарияша сөйлесе біл. Журналист психолог та болуы тиіс» деген сөзі бүгінгі жастарға бағытталған нағыз кәсіби кеңес болса, «Жұмысты сүй, ерінбе, үйрен, байқампаз бол, ең бастысы — адам болып қал» деген қарапайым сөзді санамда тұртіп алдым.

АТЫНА ЗАТЫ САЙ БАСЫЛЫМ

БІЗ ГАЗЕТ ПЕН ЖУРНАЛ, КИТАПТАР ОҚЫП-АҚ КОМПЬЮТЕР, ЮТУБТАН МӘЛІМЕТТЕР АЛМАЙ-АҚ ТОЛЫҚҚАНДЫ БІЛІМДІ АЗАМАТТАР БОП ШЫҚҚАН ЕДІК. БІЗДІҢ ТӨРТ ЖЫЛҒЫ БІЛІМІМІЗ БЕН ТАНЫМЫМЫЗ ЕЛ БАСҚАРУҒА, ҰЛТ ТӘРБИЕЛЕУГЕ ЖЕТЕТІН ЕДІ. ОЛ КЕЗДЕ МАГИСТРАТУРА ДЕГЕН ТЕРМИН ЖОҚ СИЯҚТЫ ЕДІ. ӘР ҚАЗАҚТЫҢ ҚОЛЫНА ТИЕТІН КҮНДЕЛІКТІ ГАЗЕТТЕРДІҢ ӨЗІ – АҚ СЕНІҢ ИДЕОЛОГИЯЛЫҚ БАҒЫТЫҢДЫ КӨРСЕТІП, АҚПАРАТТЫҚ ҚОРЖЫНЫҢДЫ ТОЛТЫРАТЫН.

Бір ғана газетті күнделікті оқитын адам жан жақты: этикалық, эстетикалық, педагогикалық мәліметтер қабылдап, өзінің мәдениетін толықтыратын еді, экономикалық, саяси сауаты да жетілетін. Өзімізден басқа шетелдің бәрі «жаман» десек те, әйтеуір бәрінен хабардар едік. «Газет – халықтың көзі, құлағы» дейтін еді көсемдер. Ол да шын екен. Көзбен

көріп, қолмен ұстап оқитын ұнжарияға көк жәшік жете алмайды екен.

Кеңес ыдырап, еліміз егемендігін алып, өте «шыншыл» болып, әр газет қоғамға өзінің қожайынының көзімен қарап, сөзімен сөйлейтін болғалы газет оқырмандары күрт кеміген сыңайлы. «Е, не айтады дейсің», – дегендей болғандардың бірі – өзіміз.

«Алатау» газетімен танысқалы бірнеше жыл болғанымен, оқта-текте көңілімізге жаққан материалдарға көз жүгіртіп қоя салатынбыз. Алайда өткен жылдың соңғы айларында қолға ти-

ген номерлерінен бастап, баяғыдағы газетқұмар қасиетіміз ояна бастады.

Газеттің беташары – басмақаласынан бастап, көкейіміздегі түйткілді немесе түсініксіз, кейде соны проблемаларды қозғап «иә, бәсе!» дегізіп әр номерін тастамай оқуға тәуелді етті.

Уралап өткізетін, медаль жауғыш тәуелсіздік мерекеміздің астарындағы мұң мен қайғының қатар келуіне де ойлану керек екен. (№49-50, 13.12.2024.ж)

Көше аралап сұхбаттасқан жас тілшілер Зарина Манарбекқызы, Гүлнұр Ермұханқызы Ләззат пен Ерболдың

жоқтаушылары, 86-ның зерттеушілері сынды.

Ауылшаруашылығы, субсидия тақырыбы көк жәшіктен гөрі «Алатау» бетінде анығырақ айтылады. (№47. 29.11.2024.ж) Тарих, өлкетану тақырыптары, медицина мәселелері спорт... Ештеңе қалыс қалмайды.

Баян Таңатарованың қарамағындағы жас журналистердің мақалалары кәнігі қаламгерлердің стилінен кем түспейді. Талшын Ерланқызының талдап, тармақтап беретін материалдары жүйелі, тұжырымды болып келеді. Осындай хабарлармен, жаңа есімдермен таныса отырып, газет қозғаған тіл, ұлт мәселелеріне қосыла кетіп, үн қосқымыз келетінді шығардық, яғни делебемиз қозатын болды. Телефон мен жат мультфильмдерге ұрпағымыз тәуелді болған мынадай қиын кезеңдерде «Алатауды» қолына алған ағайын бей-жай қалмайды.

Дүние жүзінің, Қазақстанның ірі мәселелерінен бастап біздің ішетін шайымыздың сапасына дейін («Чай стал хуже качеством». №19.16.05.2025ж) сараптап беретін сүйікті газетімізге, оның қызметкерлеріне шығармашылық табыстар мен даңғыл жол тілеймін.

Багила Азанбаева,
Талдықорған қаласы.

СЕГІЗ ҚЫРЛЫ ҚАЛАМГЕР

28 маусым – еліміздің бұқаралық ақпарат құралдарының күні осы саланың барлық қызметкерлерін құттықтай отырып, Қазақстанымыздың қарыштап дамуына рухани үлес қосып жатқан сөз мамандарынсыз өмірімізді елестете алмайтынымызды мойындаймыз.

Қаратал ауданының құрметті азаматы қарт қаламгер Қараша Қараман Қазақстан Журналистер одағының мүшесі ретінде елімізге белгілі азамат. Энциклопедиялық білім иесі, өлкетанушы, әдебиет зерттеушісі тарихи ізденісті бесіспіз азамат өзі туып-өскен Сырды да, Қазақтың Мемлекеттік Ұлттық Университетін бітірісімен келіп қызмет еткен Қаратал өңірін де талмай жазып келе жатқан шежіреші, зерттеуші екені белгілі. Оның мақалаларын оқып отырып: «Ойпыр-ай, мына кісі географ па, әлде тарихшы ма, жоқ әдебиетшілігі басым ба?» дерсің. Бір адамның бойында энциклопедиядан іздейтін деректер тұнғандай. Оң-терісі бірдей, кез келген тақырыпты шемішкеше шағады.

Қарекең ұшқыр қаламымен өлкеміздің үш ғасырлық тарихын: Ескелді, Балпық, Жолбарыс, Айту т.б әулие, би, батырлары мен бүгінгі күнге дейін еңбек еткен ел ағалары және қайраткерлері туралы көңілге қонымды, рухани байлыққа жетелейтін 25–тен астам кітаптарын шығарды. Ол елімізде орнаған тәуелсіздігімізді

қуанышты көңілмен, буырқанған күшпен қарсы алды. Төгіп-төгіп жазды, көсілтіп баяндады.

Алғашқы жылдары аудандық «Қазақ тілі» қоғамын, ономастика саласын басқарып, әрбір көшелер мен елді мекендердің қазақша атауларына қарсы шыққандарды тарихи дәйектермен жеңген ұшқыр қалам иесі, қайраткер.

Қаламгердің 1928 жылы 17 қарашада құрылған Қаратал ауданының 70 жылдық даму жолы туралы: «Қаратал-күндіз күміс, түнде алтын» (1999ж) кітабы шықса, ал ауданның 80 жылдығына тарихи-танымдық деректі «Қасиетті Қаратал», (2008ж) шығармасы жарық көрді. Ауданымыздың 90 жылдық мерекесіне орай «Айналайын атыңнан, Қараталым», атты (2018ж) кітабы жарық көрді. Бұл шығармалар әлі де жалғасын табар деген ойдамыз. Сөйткен Қарекең таяуда ғана Қазақстан Жазушылар одағына мүше болды. Ештен кеш жақсы, құтты болсын, «қара қалам иесі!» Өзіңіздің «Қос өрім» атты кітабыңыздай жазушылық пен журналистік еңбегіңіз жана берсін! Сіз – баяғыдан жазушы-

сыз. Өлкетанушы қаламгердің 2010 жылы біздің ауылымыз туралы «Тастөбе бүккен тылсым сыр» атты шығармасында шежіреші Керімқұл ақсақалдың айтуы бойынша 1660 жылдары қылышын жалаңдатып қалмақтар келер тұста қала жұртшылығы қолындағы алтын-күмістерін Қараталдың Тастөбедегі күркіремесіне тастап, жауды жеңген соң байлықтарын ала алмай, талай ерлер суға кетіпті. Қала 200 жылдай бос қалғанын айтады. Қасиетті Қаратал өңірінің тарихы тереңде жатқанынан біраз хабары бар ауыз және жазба

әдебиетін білетін «Тастөбенің тарланы» атанған, соғыс майдангері, білім саласының үздігі Ғабдул-Ләтіп Ғисановтың (1924-2002ж) оқушылармен өлкетану сапарында өзен жағасынан ертедегі руникалық сына жазумен қашалған тас мүсін, кейінде қайрақ тас тауып алғанын көрсетеді. Сөйлеп кетсе бір мұражайды түсіндіріп беретіндей терең білімді адам.

Қарекеңнің «Қаратал қажылары» (2021ж) кітабында Тастөбеден Ғалымбек, Бірліктен Байқоржын, Жазылбектен Орман қажылар және кейінгі қажылық сапарда

болғандар аталады. Ол- ата салтын, адал дінін, ұлттық дәстүрін насихаттауда да озық жан.

Тарихи танымдық, рухани өсу жолдары айтылған «Қос өрім» (2022ж) кітабында сұлудың қос бұрымындай, қамшының қос өріміндей, домбыраның қос ішегіндей Сыр бойы мен Қараталдың арынды ағысындай болашаққа үкілі үмітпен қарап отырған өлкенің тарихымен, адал азаматтарымен таныстырады. Қарекеңнің 30 жылдан бері егжей-тегжей талдаған еңбегі «Қарасақал Ермбет шайыр» (2022ж) екі кітапқа арқау болды. Жазушылығы мен журналистігі қатар өрілген. Қазақтан Республикасы Мәдениет және Спорт министрлігінің қолдауымен кітап 3000 дана болып шықты. Қарекеңнің шығарған еңбектері жастарды адамгершілікке, отансүйгіштікке, табандылыққа шақырады. Болмысынан сыпайы, еңбекқор қаламгерге туған жеріміз, жерлестеріміз «Қараталдың Қарашасы» деген атақ берген еді. Сексеннің сенгіріне келіп қалған Қарекең әлі де күрделі тақырыптарды жазуда.

Өміріңіз ұзақ, Айзада жеңгеймен қол ұстасып балаларыңыз бен немере-шөберелердің қызығын көре беріңіз, Қареке! Жазар көбейсін! Халыққа жақын жүретін барша журналистер қауымын төл мерекелерімен құттықтаймын!

Тамара Ғисанова,
Қаратал ауданының
Құрметті азаматы

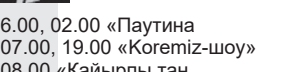
Бейсенбі - Четверг, 3 шілде

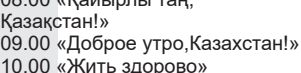
05.00, 02.00 ҚР Өнұраны
05.00 «Дүлдүлдер дүбірі»
06.00 Телехикая «Пәленшеевтер-4»
07.00 «Бес жұлдыз»
08.30 Мультсериал «Питэр Пэн-2»
09.30, 21.00 Сериал «Зиморо-док-2»
11.30 «Тамаша»
12.00 «Көзқарас»
12.30, 19.00 Телехикая «Детек-тив әже»
13.30 Телехикая «Қарлығаш ұя салғанда»
2» 15.00, 20.00 Телехикая «Бахар»
16.00, 23.30 Сериал «С волками жить»
18.00 Новости
18.30 Жаңалықтар
22.30 «КешREC»
01.00 Сериал

6.00, 02.00 «Паутина
07.00, 19.00 «Koremiz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро,Казахстан!»
10.00 «Жить здорово»
10.55 «Давай поженимся!»
11.45 Сериал «Лист ожидания»
13.00 «Пусть говорят»
14.10, 01.40 «Новости»
14.20, 01.50 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30, 03.00 «Басты жаңалықтар»
20.00 «Главные новости»
20.30 Сериал «Скалолазка»
00.30 Ночной кинотеатр.«Убойная сила»
03.30 «Той базар»

07.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)
07.25, 03.00 “Өртенген сезім»
09.00 Вечерние новости (по-втор)
09.30 «Было дело», докумен-тальный детектив
10.30 «Шеф-5», криминальная драма (повтор)
12.30 «Маршанец», остросю-жетная драма (повтор)
14.30 «Райское место», мело-драма
16.30 «Реальная мистика», реалити-шоу.
18.30 «Қаралы жесір»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.30 «Шеф-5», криминальная драма
23.30 «Маршанец», остросю-жетная драма.
01.30 «Катина любовь», мело-драма
04.30 «Кел, шырқайық!» (қайталау)
06.10 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

07.00 Өнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.15 «Саулықтың сыры»
09.30 Жаңалықтар (Алматы облысы)

10.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.30 Новости (Алматы облысы)
11.00 Новости (Жетісу облысы)
11.30 «Ой-сарап»
12.00 «Шаңырақ»
12.50 «Саулықтың сыры»
13.05 «19 аймақ»
13.40 «Әсем әуен»
14.00 «Мақсатына жеткендер»
14.30 «Агро аймақ»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Біздің өңір»
17.00 «Ой-сарап»
17.30 «Әсем әуен»
18.00 «19 регион» /тікелей эфир
18.40 «Қазақ үні»
19.00 «Шыңыраудан шыңға»
19.30 «Ащы да болса...»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алма-тинская область)
21.30 Итоговые новости (Об-ласть Жетысу)
22.00 «Біз жанбасақ»
22.45 «Әсем әуен»
00.00 Өнұран

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Әзіл студио» ойын-сауық
06.30, 02.10 «31 әзіл» ойын-сауық
06.50, 20.00 Информбюро (рус./каз.)
08.00, 01.10 «Сенім» телехи-каясы
09.30 Мультсериал «Кунг-фу Панда»
10.30 Мультсериал «Пингвины Мадагаскара»
11.20 Мультсериал «Губка Боб»
12.10 Худ. фильм «Миссия не-выполнима-2»
15.10 худ. фильм «Последний рубеж»
17.30 худ. фильм «Гол-2»
21.00 Худ. фильм «13 жизней»
00.10 «Бозторғай» телехикаясы
02.50 «Time Vine» ойын-сауық
03.00 «TikTok show» ойын-сауық
03.20, 05.00 What's up
04.20 «1001 Әзіл»
04.30 Телевикторина
05.20 «Ризамын»

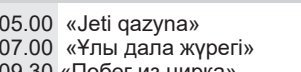
7 КАНАЛ

06.02 Телехикая «Серпін»
07.00 Телехикая «Зың-зың күлпәш»
08.00, 18.30 Телехикая «Ақ пен қара»
09.00, 01.00 Жаңалықтар
09.30, 01.20 Новости
10.00, 20.00 Сериал
11.20, 21.00 Сериал «Бесценное время»
12.30 Телехикая «Әйел қасиеті»
14.45 «Әзілің жарасса...»
15.50, 22.00 Сериал «1001 ночь»
18.00 Жаңалықтар
19.30 Новости
23.40 Сериал «Султан Разия»
01.50 Здоровье с Айнур Тажи-ной
02.20 Әйгерім Сейфолланың Сырласуы
03.20 «Жұлдызды шаңырақта»
04.00 Q-елі
04.40 Телехикая
05.10 Телехикая «Тойхана»
05.53 Yзіліс

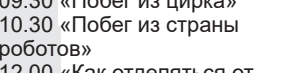
Жексенбі - Воскресенье, 6 шілде

05.00 «Jeti qazupa»
07.00 «Ұлы дала жүрегі»
09.30 «Побег из цирка»
10.30 «Побег из страны роботов»
12.00 «Как отделяться от парня»
14.00 «Азамат»
15.15 «Арнайы репортаж»
15.30 «Қазына»
16. 00 «Концерт»
18.00 «7 күн»
18.45 «Народный контроль»
19.00 «Алғашқы»
20.00 «Қызық таймс»
21.00 «Астана арман қала»
23.00 «Жыным сол»
00.40 «Әке бақыты»

09.00 «Воскресные беседы»
09.15 «Доска почетных гостей»
09.45 «Разбитые сердца »
13.45 «Завтра будет всегда»
18.00 «Крепкий брак»
20.00 «Аналитика»
20.45 «С любимым не расста-ются »
00.50 «Что? Где? Когда?»
03.50 «Той базар»

07.00 ҚР ӨНҰРАНЫ
07.05 «Әнім Сен Едің»
07.30 «Кел, шырайық»
09.30 «Между нами глубо-кое»
13.15 «Райское место»
17.00 Режиссер
18.40 «Махаббат әлемі»

Жұма - Пятница, 4 шілде

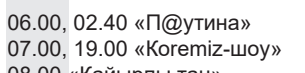
05.00 «Дүлдүлдер дүбірі»
06.00 «Пәленшеевтер-4»
07.00 «Бес Жұлдыз»
08.30 «Питэр Пэн-2»
09.30, 21.00 «Зимородок-2»
11.30 «Неосеть»
11.50 «Алтын кітап»
12.00 «Дәстүр»
12.30 «Детектив Әже»
13.30 «Қыз жолы»
15.00,20.00 «Бахар»
16.00,23.30 «С волками жить»
18.00 Новости
18.30 Жаңалықтар
19.00 «Алғашқы»
22.30 «ОйнаIQ»
01.00 «Перекресток»

06.00, 02.40 «П@утина»
07.00, 19.00 «Koremiz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң»
09.00 «Доброе утро»
10.55 «Давай поженимся»
11.45 «Лист ожидания»
13.00 «Пусть говорят»
14.10, 02.20 «Новости»
14.20, 02.30 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike»
18.30, 03.00 «Басты жаңалықтар»
20.00 «Главные новости»
20.30 «Парламент онлайн»
20.55 «Поле чудес»
22.10 «Шанс»
04.00 «Той базар»

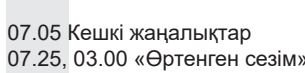
07.05 Кешкі жаңалықтар
07.25, 03.00 «Өртенген сезім»
09.00 «Вечерние Новости»
09.30 «Было Дело»
10.30 «ШЕФ-5»
12.30 «Маршанец»
14.30 «Райское место»
16.30 «Реальная мистика»
18.30 «Қаралы Жесір»
20.35 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.30 «Жену вызывали?»
01.30 «Катина любовь»
04.30 «Кел, шырайық»
06.10 Кешкі жаңалықтар

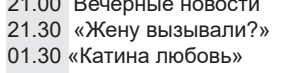
07.00 Өнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.15 «Саулықтың сыры»
09.30 Жаңалықтар (Алматы облысы)
10.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.30 Новости (Алматы об-лысы)
11.00 Новости (Жетісу об-лысы)
11.30 «Ой-сарап»
12.00 «Ұлт ұяты»
12.50 «Саулықтың сыры»
13.05 «19 регион»

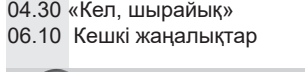
13.40 «Әсем әуен»
14.00 «Шыңыраудан шыңға»
14.30 «Ащы да болса...»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Өзекжарды»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Біз жанбасақ»
17.10 «Ой-сарап»
17.30 «Жетісу әуендері»
18.00 «Әсем әуен»
18.35 «Менің анам»
19.00 «Зейнеп апаның әңгімелері»
19.30 «Абадан»
19.50 «Қазақ үні»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Ал-матинская область)
21.30 Итоговые новости (Об-ласть Жетысу)
22.00 «Менің балалық шағым»
22.45 «Әсем әуен»
00.00 Өнұран

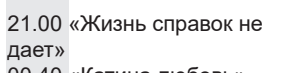
05.58 ҚР ӨНҰРАНЫ
06.00,04.40 «Әзіл студио»
06.30, 02.00 «31 әзіл»
06.50,20.00 Информбюро
08.00,01.00 «Сенім»
09.30 «БУБА»
10.00 «Кунг Фу Панда»
11.00 «Пингвины Мадагаскар»
12.00 «Губка боб»
12.40 «Гол -2»
15.20 «Ордер на смерть»
17.20 «Астерикс и Обеликс»
21.00 «Джордж Форман»
00.00 «Бозторғай»
03.50 «Time vine»
04.10 Тик ток шоу
04.50 «1001 Әзіл»
05.00 «BALA BATTLE»
05.30 «Ризамын»

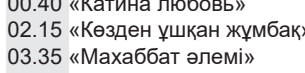
06.00,05.50 Өнұран
06.02 «Серпін»
07.00 «Зың-зың Күлпәш»
08.00,18.30 «Ақ пен Қара»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00,20.00 «Великолепный век.Көсем»
11.20,21.00 «Бесценное время»
12.30 «Әйел қасиеті»
14.45 «Әзілің жарасса»
15.50,22.00 «1001-түн»
18.00 Тікелей эфир
19.30 Прямой эфир
23.40 «Султан Разия»
00.10 Динара Сатжан
01.10 Айнур Тажиной
01.40 «Айгерім Сейфолланың сырласуы»
02.40 «Жұлдызды шаңырақта»
03.20 Q-елі
04.40 «Ата-ана. Бала-шаға»
04.50 «Тойхана»
05.53 Yзіліс

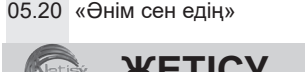
21.00 «Жизнь справок не дает»
00.40 «Катина любовь»
02.15 «Көзден ұшқан жұмбақ»
03.35 «Махаббат әлемі»
05.20 «Өнім сен едің»

07.00 Өнұран
07.05 «Әсем әуен»
08.45 «Саулықтың сыры»
09.00 «Апта» (Жетісу об-лысы)
09.30 «Апта» (Алматы об-лысы)
10.00 «Апта» (Область Жетысу)
10.30 «Апта» (Алматинская область)
11.00 «Әсем әуен»
12.00 «Біздің толқын»
12.50 «Саулықтың сыры»
13.05 «Ділмар»

13.45 «Қазақ үні»
14.00 «Ұлт ұяты»
14.50 «Әсем әуен»
15.00 «Шаңырақ»
15.50 «Әсем әуен»
17.35 «Агро аймақ»
18.00 «Единый народ»
18.30 «Келіп көр»
19.00 «Өзежарды»
19.30 «Арнайы репортаж»
20.00 Бақберген Асқарбековтың концерті
22.00 «Шіркін-ай»
23.05 «Әсем әуен»
00.00 Өнұран

06.00,05.00 «Әзіл студио»
07.00 «Күліп All»
07.30 «Тәтті шоу»
08.00 «Великий человек паук»
09.00 «Губка боб»

Сенбі - Суббота, 5 шілде

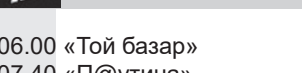
05.00 «Jeti qazupa»
07.00 «Концерт»
09.30 «Культурный кон-текст»
10.00 «Побег из цирка»
11.40 «Фиш и Чипси»
12.00 «Хатико»
14.00 «XXI ғасыр көшбасшысы»
15.00 «Қызық таймс»
16.15 «Жыным сол»
18.00 «7күн»
18.45 «Біздің назарда»
19.00 «Кеш жарық!»
21.00 «Как отделаться от парня»
23.00 «Батыр из прошлого»

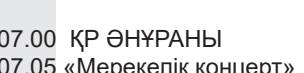
06.00 «Той базар»
07.40 «П@утина»
09.30 «Доска почетных»
10.05 «Шанс»
14.15 «Я тебя никому не отдам»
18.10 «Королева»
20.00 «Асау жаңалықтар»
20.30 «Заң мен ел»
20.55 «Разбитые сердца»
01.00 «Наваждение»
03.00 «П@утина»

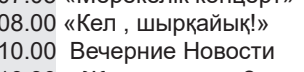
07.00 ҚР ӨНҰРАНЫ
07.05 «Мерекелік концерт»
08.00 «Кел , шырқайық!»
10.00 Вечерние Новости
10.30 «Жену вызвали?»
14.35 «Райское место»
18.15 «Қызыл Раушан»
21.00 «Между нами море»
00.45 «Катина любовь»
02.15 «Назира»
04.50 «Қызыл Раушан»

07.00 Өнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»
09.15 «Саулықтың сыры»
09.30 Жаңалықтар (Алма-ты облысы)
10.00 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.30 Новости (Алматы облысы)
11.00 Новости (Жетісу об-лысы)
11.30 «Ой-сарап»
12.00 «Біздің толқын»
12.50 «Саулықтың сыры»
13.05 «Әсем әуен»
13.35 «Менің анам»
14.00 М/ф «Киелі Қазығұрт»

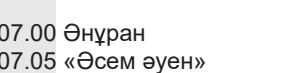
06.02 «Тақиясыз періште»
07.00 «Зың зың Күлпаш»
09.50 «Цифровая гигиена»
10.00 «Великолепный век. Кесем»
13.30,21.00 «Бесценное время»
14.00 «Орел и решка»
15.10 Шаншар
16.00,22.00 «1001 ночь»
18.00 «Жарқыраған жұлдыз»
19.00 «Таптым ау»
22.50 «Әзіл әлемі»
00.20 Айнур Тажиной
01.20 «Q-елі»
02.50 Қызықты Weekend
03.35 «Жұлдызды шаңырақта»
04.25 «Ата-ана.Бала-шаға»
05.05 «Тойхана»
05.58 «Yзіліс»

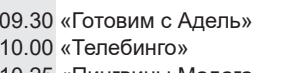
09.30 «Готовим с Адель»
10.00 «Телебинго»
10.25 «Пингвины Мадага-скар»
10.50 «Серый волк-5»
12.40 «По щучьему велению»
15.20 «Хоббит битва пяти воинств»
19.00 «2012» кино
22.20 «Джордж Форман»
01.20 «31 әзіл»
03.00 «Тик ток» шоу
03.30 «Тайм вайн»
03.50 «1001 әзіл»
04.00 «BALA BATTLE»
04.30 «What's up?»
05.30 «Ризамын»

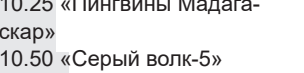
06.00,05.45 Өнұран
06.02 «Тақиясыз періште»
07.00 «Зың Зың Күлпәш»

06.00,05.00 «Әзіл студио»
07.00 «Күліп All»
07.30 «Тәтті шоу»
08.00 «Великий человек паук»
09.00 «Губка боб»

09.30 «Доктор Тажина»
10.00 «Великолепный век. Көсем»
13.00,21.00 «Бесценное время»
14.00 «Орел и решка»
15.10 Шаншар
16.00,22.00 «1001 ночь»
17.00 «10 причин моей нена-висти »
19.00 «Таптым ау сені»
22.00 «Стамбульская не-веста»
23.50 Әзіл әлемі
00.20 «Әйгерім Сейфолланың сырласуы»
01.10 Здоровье с Айнур Тажиной
02.10 «Қызықты Weekend»
02.50 «Жұлдызды шаңырақта»
03.40 «Ата-ана.Бала-шаға»
04.30 «Тойхана»
05.45 «Yзіліс»

06.00,05.00 «Әзіл студио»
07.00 «Күліп All»
07.30 «Тәтті шоу»
08.00 «Великий человек паук»
09.00 «Губка боб»

84-ті аяқтан 85 жасқа қарай жылжып келемін. Көзді жұмып, көкіректен шолу жасайтын шақтамалын. Бұл ғұмырда қуаныш та, қорқыныш та, қауіп-қатерлер де кездесінті. Пендемілік кедергілер де болыпты. Замана зардабының да дәмін татыппын. Әйтеуір, жүрегіңиры жақсы адамдардың арқасында көп жасап, көңіл тоғайтыппын. Демек, аспаннан салбырап түскен жоқпын. Осы сөйлемдердің астарында жатқан өмірбаянымды тарқатып айтып бермекпін.

ЗАМАНА ЗАРДАБЫ

Сонау Кеңес одағы тұсында ақтар мен қызылдардың қыспағына ұшыраған бірқауым жұрт шекара асып Қытайға көшіпті. Менің әке-шешем де отбасымен Қарғас шекарасына таяу маңдағы Екіаша дейтін жерге орнығыпты. Мен осында 1941-жылан жылы өмірге келіппін. Екі ұл, екі қыздан кейінгі кенжесі екенмін.

1949 жылы Қытай коммунистік партиясы бар билікті қолына алды. Бұл арада елдегі саяси реформаларға тоқталмады. Қыспақтағы өз тірлігімді ғана сөз етпекпін.

Ауылдық бастауыш мектептен кейін Сүйдін дейтін қаладағы орталау мектепке қабылдандым. Бір тәуірі бұл жақта оқу бітірген куәлігің болса, ала беретін. 5-6 сыныпты осында оқыдым. Пән мұғалімдері арасында ала-құпалық бар еді. Соның бірі – геометриядан дәріс беретін Дүйсеке дейтін ұстаз болды. Ара-тұра кекетіп-мұқатып сөйлейтін. Әсіресе, класком Бигүлсін мен тазалықшы Дүзікенге сұқтана беретін. «Дүзікенде моншақ көп, Бигүлсінде монсап көп», - деп мұқатыптын. Осы екі қызға менің жақындығымды жақтырмайтын. Маған өз пәнінен кілең 3 қоятын. Сұрақтарына жауап бергенде, мен де қырсыға қалатынмын. Қысқасы, екі жыл бойы тіл табыспадық. 7-сыныптан соң, Құлжа қаласындағы Ахметжан Қасым атындағы үш жылдық оқу орнына ауысып кеттім. Менімен бірге жоғарыда аты аталған Бигүлсін де ауысты. Мұндағы өмірімнің де күңгейі мен көлеңкелі жақтары болды. Өлеңге деген құштарлығым Сүйдін қаласында оқып жүргенде басталғанды. Енді біржолата бетбұрыс жасадым.

Құлжа қаласында шығатын аймақтық Іле газетінде бірер өлеңдерім жарық көрді. Осының арқасында өз ортама танымал болдым. Дегенмен, кейбір мұғалімдер мен белсенді студенттер бөтен елдің баласы ретінде жақтырмайтын. Оқу орны үш жылдық болғандықтан, I-II-III жылдық деп бөлетін. Мен әлгіндей беделге 2-жылдықта ие болдым. Бұл кезде екінші жылдық, екінші сыныпта оқитынмын. Сыныпта Бигүлсін екеуміз қатар отырдық. Біз Сүйдін қаласында оқып жүргеннен бастап сырлас болдық. Үрімжі қаласынан жоғары оқу бітіріп келген жас мұғалім Бигүлсінге көңілі кетіп хат жазыпты. Хатты екеуміз оқып, мысқылдап күлетінбіз. Қызығы – өлгі ұстаз хатты қызға мен арқылы беретін. Байқұс жігіт еш жауапсыз қала берді.

Біз түске дейін төрт сағат, түстен кейін екі сағат оқыдық. Кешкі астан кейін боспыз. Бір кеште мені бір сынып жоғары оқитын жерлесім Бағдәулет жатақханасына шақырды. Барсам, бөлмеде бір топ студент отыр, екеуі қыз бала. Әр кеште жиналып әңгіме-дүкен өрбітетін әдеттері екен. Сол кеште әңгіме айту кезегі тамам болыпты да, таныстықтан соң мені қолқалады. Әсіресе, ана екі қыз тым еркін, ашық кетті.

– Кел, танысып алайық,-деді мөлдір көзді аққуаша қыз,

– менің атым Оралхан, ал мына қыздың есімі Жамалхан. Осы қазірден бастап дос болайық. Жатырқамастан бір тәуір әңгіме айтып бер енді,-деп болатын емес. Қасындағы Жамалхан сәл

ИІР-ҚИЫР ЖОЛ

тұйықтау көрінді. Қой көзді ақсарының әдемісі екен. Маған қарай ікемделіп, өтініш білдіргендей сүзіле түсті.

– Айтайын, - дедім амалсыздан, – «Мың бір түнді» оқып па едіңдер, - деп сұрадым.

– Жоқ, қолға түспей жүр,-деді Оралхан бәрі үшін жауап беріп. Онда тыңдандар дедім де, «Мың бір түнді» бастап кеттім. Осы оқу орнында оқыған кіші ағайым Болатхан аталған кітаптің төрт томдығын сатып әкелген еді. Көршілер бас қосқанда, маған оқытып қойып ұйып тыңдайтын. Қайта-қайта оқи бергендіктен, бәрі есімде қалыпты. Біз түннің қоюланған кезінде барып тарастық. Осылайша сырласу кеші жалғаса берді.

Мектепте әр жексенбі сайын би кеші өтетін. Осындай кештерде Оралхан мен Жамалхан кілең менімен билейтін. Өз сыныптастарына пысықып та қарамайтын. Кеште «ақ тансы» дейтін болатын, сондай бір тұста мені Бигүлсін биге шақырды. Көңілсіздеу көрінді. Менде өкпесі бардай.

– Әй, саған не болған, әлде біреу ренжітті ме, - дедім шыдамсыздана.

– Иә, сен ренжіттің.

– Не, қалайша?

– Ана кәрі қыздарға ғашық болғаннан сауымысың? Мені мүлде ұмыттың ба?

– Қойшы, сені ұмыту мүмкін бе. Мен еш қызға ғашық болған емеспін.

– Ал, мен ғашықпын.

– Кімге?

– Саған. Тек сен түбінде арғы бетке кететіндіктен, айта алмай жүргем. Ол жыламсырап қаша жөнелді. Тысқа шыққанда, қуып жетіп, құшақтап бетінен сүйдім.

– Бигүлсін, ақылың бар ғой,-дедім тұтығып, - замана зардабы деген осы. Ол сені мен менің және екеуміз сияқтылардың жаны ауырғанына пысықрмайды. Көріп жүрсің ғой, бөтен жұрттық деп мені сыртқа тебетінін. Ол өкісіп-өкісіп жылай берді. Сасқанымнан қатты құшып жатақханасына ертіп бардым. Төсегіне жатқызып, сабасына түсіп, мауқы басылғанша қасында болып, сүмірейіп өз жатақханама оралдым. Байқұс ару соншама жылдар бойы жүректегі асыл арманын тұншықтырып келіпті-ау...

Келесі бір би кешінде Оралхан мен Жамалхан мені оңашалап:

– Кенжехан, шыныңды айты, ана қызбен араларыңда не болып жатыр? Тым оңашаланып кеттіңдер ғой,-деп сұрақтың астына алды. Ақырында бұл дос қыздарыма бар шындықты әңгімелеп бердім.

– Мұның жөн емес,-деді екеуі қатарласа.-Оны бізбен таныстыр. Сырласып достасайық. Қайғы-мұңына ортақтасып, ақыл-кеңесімізді ұсынайық. Бойын тіктеп, сергуіне септігіміз тиер. Мен үнісіз құптадым.

Осы мезгілде Қытайда «Ашылып сайрау» дейтін саяси науқан басталды. «Барлық гүл шешек атсын, барлық бұлбұл сайрасын» деп ұрандады. Бұл науқанның астарында зымыян қулық бар-ды. Әркімнің ішкі құпиясын ашып, саяси көзқарасын айқындау керек болды. Үкіметке қарсы ішкі жауларды әшкерелеудің сылтауытын. Осынау арамза тұзаққа түсіп қалып сотталғандар көп болды. Кейбірі сотталып атылды. Мен бұл науқаннан тысқары қалдым. Дегенмен, сақтанып тыныш жүрдім.

1962 жылы үш жылдық мұғалімдер даярлайтын оқу орнын тәмамдап ауылға оралдым. Мені дос қыздар шығарып салды. Бұл жолы Бигүлсін жылаған жоқ. Ағасына еркелеген қарындасымдай мойныма асылып бетімнен сүйді. «Берік бол» деді сыбырлап... Осы жылы желтоқсан айында отбасымызбен елге – Қазақстанға оралдық.

ЕЛДЕГІ ЕРКІНДІК

Қорғас шекарасынан өте салысымен киім-кешегімізді химиялық тазалаудан өткізіп, өзімізді моншаға түсірді. Барлық отбасыларды бір отар қойды санағандай тізімдеп, қайда баратынымызды хабарлады. Бұл жолы келген оралмандар түгелдей Түркістанға баратын болдық. Біздерден ешкім жөн сұраған жоқ. Айттым бітті дегені болар. Жүгімізді жүк машинасына тиетіп Сарыөзекке жіберді де, басқаларымыз бірнеше автобуспен сапар шектік. Сарыөзекке келген соң, өкем Мұстағали шатақ шығарды. «Мен ешқайда бар-

маймын, менің туған жерім, Қапал ауданы, сонда жіберіндер»,-деп отырып алды.

– Әй, шал! Ары-бері қашып өтіп жаман үйреніпсің, - деді бізді әкеле жатқан дәу қара.-Ей, ағайындылар, ана әкелеріңе айтындар, қылжақты қойсын.

Біз үш ағайынды едік: Байғали, Болатхан және мен – Кенжехан. Мәрзана, Құлбаран дейтін әпкелеріміз болды. Ақылдаса келе, ағаларым әкеме мені жұмсады. Атаңның ерке кенжесің ғой, сені тыңдайды деп көпшік қоя қоллаштады. Көндім, атама келіп мәнжайды түсіндірдім. «Бұл өзі алдын ала шешіліп қойған көрінеді. Көнбеске амал жоқ, ата»,-деп ұғындырдым.

– Жарайды, заман сендердікі, - деді әкем жуасып, - дегендерің болсын. Ана Жамал шешенге де жағдайды айтып жұбатарсың.

Біздер пойызға мініп жүріп кеттік. Жүк пойызы екен. Айтшылап жүрген қатындарша әр стансаға бір тоқтайды. Барлығы есімде қалмапты. Арыс, Түлкібас деген ауылдар болды. Бір кезде жолаушылар «Тескен тау, тескен тау» деп шу ете қалды. Ұзамай бір үңгірдің ішіне сүңгіп кеттік. Атам астапыр Алла деп, дұғасын оқып болғанша, әлгі тесік таудан өте шықтық. Әппақ әлем жарқ ете түсті. Осылайша итендеп жүріп, Түркістанға жеттік-ау. Осында әлгі дәу қараға көмекшілер табыла кетті. Әрбір отбасыларды әр жерге орналастырды. Бізге бір өзбектің қоржын тамы тиді. Сөйтсек қалада Қожа Ахмет Яссауидің мазары бар екен. Атам жолымыз болады екен деп қуанып қалды. Ертесінде бәрімізді колхоз клубына жинап еңбекке орналастырды. Мені қаладағы педучилищенің үшінші курсына жіберді. Айта кетейін, әлгі бізді бастап келген осындағы колхоздың парторгы болып шықты. Іскер адам екен.

Училище директоры мейірбан, елгезек кісі көрінді. Ұлты өзбек болғанымен, қазақша жатық сөйлейді. Мені балаларға таныстырып, қамқор болындар, керек оқулықтарды тауып беріндер деп табыстады. Құлжадағы оқуынан айырмашылық әжептеуір екен. Бәріне үлгеруге тырыстым. Мені бір озат оқитын қараторы қызға табыстады. Бір көзіңді кемістігі болмаса, сүйкімді-ақ. Обалы не керек, менімен жұғыса кетті. Үйіне ертіп барып, шешесімен таныстырды. Екі бөлмелі тоқал тамда анасымен тұрады екен. Ұйғырша еткен шаймен сыйлады. Осы арада бұлардың ұйғыр екендігі білінді. Бірақ таза қазақша сөйлейді. Қазбалап сұрамадым. Әкініштісі-қыздың аты-жөнін ұмыттым. Түркістаннан кетеркеткенше қолқабысын аямады. Бұл қыз

күні Горький паркіне баруға шақырдық. Мен танысқан ақ қыздың аты Сәуле, қасындағы құрбысы Амангүл болатын. Ертесіне келіскенімиздей Сейфуллин көшесінде жолықтық. Менің қасымда жерлесім Көбей болды. Төртеуіміз дабырласып келе жаттық. Кеше көрген киноны талқыладық.

– Киноның аты дұрыс қойылмаған, - дедім қасақана,-өмірде артық адам болмайды.

– Неге? Сен тұтас өмірді айтып отырсың, ал кинодағы басқа мәселе, - деп Сәуле таласа кетті. Маған да керегі осы еді. Сөзден сөз тудырып жақындаса түскім келген. Бәрібір артық адам жоқ деп қоймай қойдым.

– Вот ты будешь лишний,-деді Сәуле қазақша сөздігі жетпегендіктен. Кілең орысша оқығандықтан екі тілді араластырып жіберетін.

– Жә, қойындаршы бос сөзді,-деді Амангүл ренжіп, – одан да ана қару-сөзге отырайық, Алматыны аспаннан тамашалаймыз. Көндік, бәрібір Сәуле екеуміз қатар отырдық. Аузын ашса, көмекейі көрінетін аққңіл болып шықты. Бағанағы жайсыз әңгіменің бәрін ұмытқан.

– Осыдан түскен соң, көлге барып қайыққа отырайық, есе білесің бе, - деп сұрады.

– Жоқ, біз жақта үлкен көл жоқ, үйренудің сәті келмеді, - дедім шынымды айтып.

– Ничего, мен үйретемін, - деп, иығымен түртіп қойды еркелегендей. Сол күні бастан-аяқ бірге жүрдік, қайықта тербелдік, парктегі аң-құстарды тамашаладық. Ең соңында төртеуіміз мейрамханадан дәм таттық. Шаршаған жоқпыз, көтеріңкі көңілмен оралдық.

Сәулемен таныстығым осылайша басталып, жалғаса берді. Ақыры 1969 жылы үйлендік. Алматыдағы «Тұлпар» мейрамханасында дүркіретіп той жасадық. Елдегі еркін өмірім осылайша басталып жалғаса берді. Әрине, бұралаң-бұлтарысты тұстары да болды. 1975 жылы журналистика факультетін тәмамдап Қапал аудандық «Қапал еңбеккері» газетіне тілші болып орналастым. Аудан жаңадан құрылғанды. Жаңа ғимараттар сирек. Сондықтан босаған көне тамдағы редакцияда қысыла-қымтырыла жүріп еңбек еттік. Қатарымызда екі қабатты баспахана үйі болды. Бұл өзі бұрынғы бай татардың мекені екен. Алғашқы жылдары Марат Ысқақов деген кісі редактор болды. Ол ауысып кеткен соң, облыстық редакциядан Жанат Дүкенбаев келді. Орын-басары, ақын Күнәсия Оспанова, әрі бастауыш партия ұйымының хатшысы еді. Осы парторг журналист Арасанбай Естенов екеумізді партияға өткізбек болып, аудандық партия комитетінің жалпы бөліміндегі парткомиссияға жіберді. Бірақ ұйымдағылар бізді қабылдамай кері қайтарды. Сөйтсек, біздің құжатымызда туған жері КНР деп жазылыпты. Бар кінәрат осында болып шықты. Аудандық партия комитетінің секретары Р. Тазабеков деген кісі болатын. Біз осы адамға шағымдандық. Бір аптадан кейін бізді парткомиссияға қайта шақырды. Біз кандидаттыққа қабылдандық. Бір жылдан соң партияға өттік. Міне, осындай да «қитұрқылар» болады екен. Көп ұзамай Кеңес одағы келмеске кетті де, партиялетіміз жайына қалды. Қапалдағы 13 жылда аумалы-төкпелі пендешілік қысас-қызылдар ұшырасты. Соның бәрінде сабыр сақтадым. 1984 жылы облыстық «Октябрь туы» газетіне ауысып келдім. Газет кейіннен «Жерұйық» және «Жетісу» болып өзгерді. Осы «Жетісуда» табан аудармай, зейнеткерлікке шыққанша қызмет атқардым. Бұл ғұмырында кедір-бұдыр оқиғаларға да тап болдым. Сылтау тауып аяқтан шалушыларға да кездестім. «Ит үрді, керуен көшті», аман қалдым. Қарабайыр қазақы қара жолдың иір-қиыр келетіні тәрізді небір бұралаң жолдан өтіппін. Түбі қайырлы болды. Көп жасап, көңіл тоғайтым. Бұл күнде немере-шөберелі қартпын. Мына жалғаннан армансыз өтетін түрім бар, барға қанағат.

Соңғы түйін ретінде отбасыма толығырақ тоқталайын. Біздер Мұстағали мен Жамалдан тарадық. Ағайынды үш ұл, екі қыз: Байғали, Болатхан, Кенжехан, Мәрзана, Құлбаран. Байғалидан-Зейнеп, Елемес, Есенғұл, Мөкен, Әбдуәлі, Жұмахан, Амантай туған. Болатханнан – Арнай, Нұрсағиға, Шарапат, Мейрамгүл, Данагүл, Медетжан, Болатжан, Қанатжан, Камила өсіп-өнген. Кенжеханнан екі қыз – Толқын, Ләззат. Бұлардың бәрі де үйлі-баранды, балалы-шағалы отбасылар. Ересектері әртүрлі кәсіппен шұғылданып жүр. Түгеліне аманшылық, еңбектеріне табыс тілеймін.

Кенжехан РАҚЫШ

ПРЕЗИДЕНТ ПОДПИСАЛ ЗАКОН ОБ АМНИСТИИ

Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев во время выступления на расширенной коллегии правоохранительных органов анонсировал реформу тюремной системы и высказался о предстоящей амнистии, сообщает Zakon.kz.

Глава государства особо подчеркнул, что требуется принять меры для совершенствования уголовно-исполнительной системы.

Три года назад состоялся общенациональный референдум, на котором большинство граждан поддержало поправки в Конституцию. В результате реформы было кардинально перестроено политическое устройство страны. Масштабные изменения затронули и систему защиты прав человека. Создан Конституционный суд. Получил конституционный статус и расширенные компетенции Уполномоченный по правам человека. Окончательно отменена смертная казнь. Это в полной мере отвечает гуманистическому духу нашей Конституции, которая провозглашает человека, его жизнь, права и свободы высшими ценностями.

Касым-Жомарт Токаев

Президент напомнил, что в 2025 году в Казахстане празднуют 30-летие Основного закона.

По его словам, в связи с историческим юбилеем правоохранительные структуры, депутаты и правозащитники выступали с инициативами о проведении амнистии осужденных.

Соответствующий закон был рассмотрен Парламентом и подписан мною. Предстоящая амнистия затронет свыше 15 тысяч осужденных. Около двух тысяч

из них вернутся из мест лишения свободы, остальным сократят сроки наказания. Речь идет о лицах, совершивших преступления небольшой и средней тяжести, в первую очередь, из социально уязвимых категорий: женщинах с детьми, пожилых, несовершеннолетних и других гражданах.

Касым-Жомарт Токаев

Касым-Жомарт Токаев убежден, это является большим шагом навстречу оступившимся людям, призванным помочь им быстрее вернуться в общество.

Говоря словами аль-Фараби, милосердие — неотъемлемое качество добродетельного народа.

Касым-Жомарт Токаев

Продолжая, Токаев отметил, что данный акт показывает, что государство не отворачивается от человека, нарушившего закон, а помогает ему встать на путь исправления:

«Таким образом, в справедливом

обществе суд должен быть и справедливым, и гуманным. В то же время надо понимать, что амнистия — это разовая мера, а не системное решение».

Кроме того, сказал президент, на сегодняшний день назрела необходимость в серьезном реформировании уголовно-исполнительной системы.

Она должна быть направлена на перевоспитание осужденных, а не просто их изоляцию от общества. Следует внедрять прогрессивные подходы, стимулирующие их к соблюдению ценностей закона и порядка и реинтеграции в общество.

К примеру, в некоторых странах отбывающие наказание лица могут получить так называемые «кредиты на сокращение сроков заключения», если они не имеют нареканий, проходят обучение, участвуют в спортивных и культурных мероприятиях. Правительству совместно с Генеральной прокуратурой необходимо детально проработать данный вопрос.

Изучите передовой зарубежный опыт, действуйте отечественных экспертов.

Касым-Жомарт Токаев

Другим эффективным способом подготовки осужденных к полноценной жизни на свободе, по словам Токаева, является их трудовая занятость.

Здесь у нас тоже есть проблемы, требующие конкретных решений. Пользуясь случаем, хочу призвать наших бизнесменов рассмотреть возможность открытия различных производств при учреждениях уголовно-исполнительной системы. Такое взаимовыгодное партнерство широко распространено за рубежом. Заработанные деньги позволят осужденному встать на ноги после освобождения, а полученные навыки — найти достойную работу.

Касым-Жомарт Токаев

В целом, как отметил президент в заключительной части, бизнесу нужно внимательно присмотреться к существующим возможностям разнопланового сотрудничества с уголовно-исполнительной системой.

Например, одна из крупнейших компаний страны за счет собственных средств строит в Алматы современное воспитательное учреждение для несовершеннолетних правонарушителей:

«Правительству нужно масштабировать данный подход и привлечь другие компании».

«Поскольку амнистия будет распространяться на 15 тыс. человек, из них 4100 человек предполагается освободить из мест лишения свободы в том числе, то в год планируется сэкономить где-то порядка 5 млрд тенге. Но это предварительные расчеты».

Позднее заместитель генерального прокурора Асет Чиндалиев заявил, что амнистия не коснется лиц, осужденных за смертельные дорожно-транспортные происшествия.

Трибуна специалиста

ПОЗИЦИОННАЯ КОМПРЕССИЯ ТКАНЕЙ

Позиционная компрессия является одной из причин токсических комбинированных миоглобинурий. Для развития этого синдрома необходимо сочетание нескольких факторов: действия определенного токсического вещества, сопровождающегося потерей сознания, и травмы мягких тканей, вызванное сдавлением мышц при вынужденном положении больного, находящегося в коматозном состоянии. Он проявляется ишемическим поражением нервно-мышечного аппарата сдавленных частей тела, чаще конечностей с развитием в дальнейшем нарушения функции почек -миоренального синдрома.

Позиционная компрессия тканей, или синдром позиционного сдавления, является одной из «бытовых» разновидностей синдрома длительного раздавливания или краш-синдрома, возникающего при массовых травмах во время стихийных бедствий, аварий, катастроф и войн. В отличие от синдрома длительного раздавливания позиционная компрессия мягких тканей имеет ряд специфических особенностей. В имеющихся публикациях этот синдром описывают под разными названиями, указывают на постоянный рост числа больных с этой патологией, что часто связано с злоупотреблением алкоголя и его суррогатов. Особого внимания заслуживают участвовавшие случаи развития синдрома позиционного сдавления, протекающего наиболее тяжело, при отравлении угарным или выхлопными газами, когда пострадавшие засыпают в закрытой легковой машине, в гараже или в кабине грузовика при работающем двигателе. Тяжесть течения синдрома позиционного сдавления отчасти обусловлена переохлаждением организма, возникающим в период коматозного состояния. Пострадавший долго лежит на твердой основе в вынужденном положении с подвернутыми под себя сдавленными или согнутыми в суставах конечностями. Более выраженная травма происходит не только при фиксации конечности в непод-

вижном состоянии, но и особенно, при сдавлении ее массой собственного тела (само сдавление) или «отлеживании» конечности. При свисании ее через край какого-либо твердого предмета (к примеру, стола). Длительное сдавление мягких тканей в значительной степени усугубляется развитием ишемии конечности вследствие передавливания магистральных сосудов, а в дальнейшем миоглобин отсутствует. Наибольшее содержание миоглобина отмечается в мышцах нижних конечностей, чаще всего подвергающихся сдавлению. Главное значение в развитии токсикоза имеет как массивность, так и локализация поражения мягких тканей. При миоглобинурии моча приобретает красную или красно-черную окраску. При тяжелых поражениях мышц, протекающих длительно на фоне не компенсирующегося ацидоза, развивается характерное тяжелое заболевание почек - миоглобинурийный некронефроз, приводящий к острой почечной недостаточности. Таким образом, в развитии синдрома позиционного сдавления ведущую роль играют 3 фактора:

1. воздействие токсических веществ наркотического действия, приводящих к коматозному состоянию;
2. обусловленное действием этих веществ длительное вынужденное положение больного и развитие позиционной компрессии тканей;
3. длительная тяжелая ишемия мягких тканей, обусловленная сдавлением на фоне действия токсических веществ и сопровождающаяся некрозом мышц, миоглобинемией, миоглобинурией и острой печеночно-почечной недостаточностью, тяжелым нарушением гемостаза и расстройством функций других органов и систем.

Фатима ИСКАКОВА,
врач судебно-медицинский эксперт
общеекспертного отделения Института
судебных экспертиз по области Жетісу.

ЭКСПЕРИМЕНТ

С 30 ИЮНЯ ИЗМЕНИТСЯ ПОРЯДОК ВЪЕЗДА В РОССИЮ

С 30 июня 2025 года по 30 июня 2026 года Россия проводит эксперимент по новой цифровой системе въезда и выезда иностранных граждан. Он будет действовать во всех пунктах пропуска через Государственную границу Российской Федерации, передает ИА El.kz со ссылкой на Посольство РФ в РК.

Согласно новым условиям, иностранцам, въезжающим без визы, предлагается заранее зарегистрироваться в Единой системе идентификации и аутентификации (ЕСИА) и подать заявление о въезде через специальное мобильное приложение «guID», которое станет доступным для скачивания с 24 июня.

Участие в эксперименте добровольное и не изменяет условий безвизовых поездок между Казахстаном и Россией. Однако, как отмечают российские ведомства, оформление заявки в приложении предоставляет преимущества — от ускоренного доступа к государственным и цифровым услугам до возможности оформления сим-карты, оплаты госпошлин и других сервисов.

Заявление можно подать не ранее чем за 90 дней и не позднее чем за 72 часа до поездки. В экстренных ситуациях (болезнь или смерть близких) разрешено оформление за

4 часа при наличии подтверждающих документов.

Для подачи заявления потребуется указать страну выезда, цели и даты поездки, регионы посещения в России, а также данные детей, если они путешествуют вместе. Также нужно пройти биометрическую идентификацию — сфотографировать лицо, паспорт и записать голос. При наличии аккаунта на российских Госуслугах можно использовать его для авторизации.

После пересечения границы необходимо

завершить регистрацию биометрии в Единой биометрической системе (ЕБС), посетив российский банк. Рекомендуется также подтвердить свою учетную запись на портале Госуслуг через МФЦ — это откроет доступ ко всем онлайн-услугам на территории РФ.

Прежний порядок въезда в Россию по визе или электронной визе остается без изменений.

АҚПАРАТТАР АҒЫНЫ

ЖЕРЛЕСТЕРІМІЗДІҢ ЖАҚСЫ ЖЕТІСТІКТЕРІ

Жалпы спорт сүйер қауым регби спорты білектілер мен жүректілер спорты екенін жақсы біледі. Оның үстіне, регбиде бірнеше спорт түрінің ережелерін пайдаланатындықтан әмбебап спорт түрі екені де баршаға аян. Өйткені, ойыншылар жасыл алаңда жасындай жарқылдап, сүйір допты қарсыластың қақпа сызығынан асыру үшін қолымен де лақтырып, аяғымен де теуіп, ту талапайға салып, текетіреске түсіп, қайткен күнде де сүйір допты иемденуге әрекеттенеді. Алаң үстінде ойыншылар бір бірімен қақтығысқа да жиі түсіп жатады. Сондықтан кез келген бала бұл спорттың түрін таңдай бермейді. Сүйсінерлігі сол, бұл спорт түрі біздің өңірде қарқынды дамып келеді. Бұған жетісулық спорт ұжымдарының қол жеткізіп жүрген жетістіктері жарқын дәлел бола алады. Газетіміздің өткен санында ғана жетісулық балғын регбишілердің жарқын жеңістері туралы жариялаған болатынбыз. Енді бүгін Талдықорғанда өткен тағы бір дүбірлі жарыс жайлы баяндайтын боламыз.

Велоспорт

Грек-рим күресі

Атап айтсақ, облыс орталығында регби 7 спорт түрінен VI жастар ойындары дүркіреп өтіп, оған 7 облыстан 200-ге жуық регбиші қатысты. Байрақты бәсекеде Динара ОМАРБАЕВА мен Айгерім АББАСОВА жаттықтыратын жетісулық қыздар командасы ұйымшыл да жинақы ойын өрнегін көрсетіп, жеңіске деген жігер танытып жеңіс тұғырының ең биік сатысына көтерілді.

Талдықорғандық жігіттер де тартысты бәскелер қорытындысы бойынша жүлдегерлер қатарынан көрінді. Атап айтсақ, Азат АББАСОВТЫҢ шәкірттері күміс жүлдені қоржынға салды.

Айта кетсек, VI жастар арасындағы спорт ойындары негізінде ұлттық құрама команда жасақталып, халықаралық жарыстарға, оның ішінде биыл Бахрейнде өтетін жазғы Азия ойындарына дайындық пысықталады.

Грек-рим күресі

2025 жылдың 16-19 маусым аралығында Вьетнамның Вунг Тау қаласында өткен грек-рим күресінен 23 жасқа дейінгі ересектер арасындағы Азия чемпионатында жетісулық спортшылар ел намысын абыроймен қорғады. Айта кетсек, Исхар Курбаев 60 келі салмақ дәрежесінде қарсыластарынан басым түсіп, Азия чемпионы атанды. Ал 82 келі салмақта сынға түскен Қалтай Диаста табысты өнер көрсетіп, қола медальды қоржынға салды.

Садақ ату

15 - 22 маусым күндері аралығында Астана қаласында жасөспірімдер мен кадеттер арасында садақ ату спорт түрінен Қазақстан Республикасының чемпионаты өтті. Аталған жарысқа еліміздің қалалары мен облыстарынан 160 спортшы қатысып, өзара мықтыны анықтады. Бұл дүбірлі додада Жетісу облысының құрама командасы 5 алтын, 2 күміс және 3 қола медаль олжалап, жалпыкомандалық есепте I орынды жеңіп алды.

Атап айтсақ, классикалық садақ атудан олимпиада айналымында Аяулым Батық U17, Никита Ивлев кампаунд U17, Бейбарыс Елтай U13, Амир Муртазов U13, Айзере Болатбай U13 жүлдегерлер қатарынан көрінсе, Амир Муртазов микстан және командалық сайыста да жүлдегер атанды. Б.Елтай мен А.Бейсен командалық сында, Н.Ивлев пен А.Пернибаева микстан. Е.Бурлова, Д.Өмірзақова, А.Болатбай командалық U13 бәсекеде жүлдегерлер атанып, жүлде қорын молайта түсті.

Жетісулық садақшылардың осындай тамаша табысқа жетуі жастар арасындағы аға бапкер

С. Қ. Нысанбаевтың, жаттықтырушылар А. П. Галькиннің, С. С. Хрис-тичтың, Т. Н. Сайдиевтың қажырлы еңбегінің, шәкірттерінің бойына садақ ату спортының қыры мен сырын жалықпай үйретуінің нәтижесі екені даусыз.

Велоспорт

Спорттың бұл түрі де біздің өңірде жаппай дамыған деп батыл айта аламыз. Кезінде біздің Жетісу өңірінен көптеген сайыпқыран велошабандоздар тәрбиеленіп шығып, еліміздің намысын халықаралық жарыстарда абыроймен қорғаған болатын. Сол дәстүр жалғасын тауып келеді. Қазіргі кезде де біздің жетісу мектебінің велошабандоздары республика бойынша алдыңғы қатарларда келеді. Біздің жігіттер оны Өскемен қаласында өтіп жатқан ел біріншілігінде тағы да паш етті. Қазақстан Республикасының командалық веложарысында білікті бапкер М.Таласпаев дайындаған Жетісу құрамасы 50 км қашықтықта 1-орынға ие болды! Атап айтқанда, Антон Кузьмин, Игорь Чжан, Өркен Сламжанов және Евгений Федоров құрамындағы төрттік ең үздік нәтиже көрсетіп, чемпиондық тұғырға көтерілді.

Топтама Жетісу облыстық денешынықтыру және спорт басқармасы баспасөз қызметінің ақпараттарына сілтеме жасай отырып әзірленді.

Ш. ХАМИТОВ.

Регби

Садақ ату

ӨЗІЛ-ӘҢГІМЕ

ЖЫРТЫЛҒАН ҚОЛДЫҢ БҮТІНДЕЛУІ

Сәбит үшін ең қиыны – өтініш жазу емес, сол өтінішке жауап алу. Қазақстанда бұл процесс – шахмат ойнау емес, бильярд іспеттес: соққан шарыңның қай тесікке түсетінін ешкім білмейді.

Сол күні ол дүкенге жай ғана сүт алуға шыққан. Бірақ көшенің ортасындағы ашық жатқан су құбыры оны сүтке емес, жедел жәрдемге жақындатты. Су құбыры сынып кетіпті. Қолы жыртылды, жүйкесі де сызылып кетті. Ашудан булыққан күйі, телефонын алып, сынған құбырды суретке түсірді. Әлдебір журналистік түйсікпен емес, кәдімгі ашынған азамат ретінде әкiмдікке электронды өтініш жіберді. Әлеуметтік желіде көп жазып үйреніп қалған, бұл жолы да елдің болашағына алаңдайтын азамат кейіпінде «қауіпсіздікке қатер төніп тұр» деп шынайы жазды. Ертеңінде «өтінішіңіз қабылданды» деген автоматты жауап келді. Басы жақсы

басталғанымен, уақыт өте өмір де, әкімдік те үнсіз қалды. Ал құбыр – сол сынық күйі аңқиып ашық жатты.

Бір апта бойы сайттағы «Қаралуда» деген статус өзгермеді. Бұл сөз енді Сәбитке психологиялық диагноз сияқты көрінді. Адамды мазасыз ететін, бірақ түпкі нәтиже бермейтін тірі тіркес.

Екі аптадан кейін олд әкімдіктен жазбаша жауап сұрады. Қабылданды. Бірақ тағы үнсіздік.

Үшінші аптада ол әкімшілікке телефон соқты. Хатшы қыз «жауапты бөлім басшысы іссапарда» деп қысқа қайырды. Аптаның әр күні іссапарда жүрген басшыны іздеген сайын, ол маған ауыл адамы емес, АҚШ визасын алған туристке көбірек ұқсай бастады.

Төртінші аптада Сәбит жеке өзі барып, қолы сауыққан күйде әкімдікке кірді. Таныс көрініс: дәлізде отырған балалы әйелдер, зейнеткер аталар, қабақтары қатқан қызметкерлер. Шаршаған жүйе. Өрі

қарай айтпай-ақ түсінікті. Арнайы анықтама бөлімінен 1 ай бұрын берген өтініштің жауабын сұрады. Қызметкер өтінішті тауып алып:

– Ой, иә... Мына су құбыры әлі жабылмаған ба? – деді.

– Жоқ. Тіпті жауап та берілген жоқ.

– Аа... Себебі ол өтініш басқа бөлімге жолданған, бізде емес.

– Ммм... Қай бөлімге?

– Жол және көгалдандыру бөліміне. Бірақ кейін ТҮКШ бөліміне ауысқан. Одан кейін ТЖ қызметіне, өйткені құбыр сынып, ашық тұрған. Ал қазір ол комиссия шешімінде қаралып жатыр.

Сәбит шаршады. Жауап күтуден емес — жүйеден. Сол күні көршілерімен бірге бетон құйып, сынған су құбырын жамап тастады. Бір де бір шенеунік қатыспаған, бюджеттен бір тиын шықпаған, бірақ нақты нәтижесі бар жұмыс жасады.

Бір айдан кейін телефонға хабарлама келді: «Құрметті Сәбит Кеңесбек! Сіздің өтінішіңіз қаралып, құбырдың қауіпті жағдайы жөнінде тиісті бөлімдерге тапсырма берілді. Қазіргі таңда мәселе бақылауда. Қосымша ақпарат қажет болса, жазбаша түрде жолдаңыз».

Сәбит жымиып қойды. Енді ол білді: Қазақстанда бетон құбырды жамап қою – әлдеқайда оңай екен. Ал бюрократтық жүйеден жауап алу – мүмкін емес...

Мұрат КҮМІСБЕК

Ларек	Батыр	Артек	Сименс					Әпке	Шығу тегі			Удың күші		Шекер	Норвегия	Дас-тарқан	
				Христиан мейрамы		Өсімдік майы	Красноярский		Грек философы			АҚШ штаты					
Қызыл-орда ауданы			Аяқ киім				Дәреже							Бәкі		Ниет	
Елші	Қымта					Ньютон					Жырт-қыш балық	Қазақша шаш қою үлгісі					
			Монте Кристо			Шаш бояуы	Қыз ... (ойын)					Киіз үй бөлігі	Бөгелек				
	Ағза	Күш, Қуат			Рет	Сәлем			Тола				Дін басы		Австрия	Ауа-...	
	Армян ақшасы	Көлік мар-сы	Тыңшы					Көлік марка-сы					Ұлт				
			Мәр-мәр	Фарш	Мәр-мәр		Оттегі		Ішкен адам	Секіргіш жәндік	Абай-дың әжесі					3 адам-дық топ	
Жалға беру						Ұлт	Өзбек ақшасы			Жұма-ғұлова	Дипло-матиялық қызмет-кер		Қарсы				
			Африка мемле-кеті	Кір-кір				Жеке				Қу		Бері			
Жоржи	оқушы	Қитар					Қу	... Тай-манов						Зер	Асар		Сали-калы
	Патрон		Қамыс	Ық					Ыза	Тазы		Гүл түрі					
				Группа	Джордж				Әлім-құлов (жазу.)	Пітір						Ождан	
	Химия-лық элем.	Сұйық өлшемі				Арамен кесті				Тоқ емес		Қармы-сов					
			Асыл тас	Пла-нета			Доптың сырт кетуі		Турман	Қожа				Көлік жолы			
	Саль-вадор	Махаб. симво-лы	Алма түрі				Гео-метрия-лық дене				Какаду	Теле-арна				Бал иесі	
Шат-...				Сомали аста-насы	Қыли		Аз (син.)			Қарау		... Жүн-ісбаев (тілші)	Киев кеңесі				
	Үнді өзені		Төсіл				Тау-дағы халық								халқым	Әкенің әкесі	
	Шипа		Қасым-жомарт ... (саяс.)					Жылан түрі	Тым				Мал суару орны				
			Саяхат-шыға жол көр-сетуші			Түрік филімі		Береке					Трап				
	Бикеш (син.)	Өзі ақын, өзі әнші	Қазақ көлі		Сыз			Спорт түрі	Алып жүру		Косме-тикалық зат		Бауыр		Еге-мен		... да безер
	..., мә-лик, шарик				кішкене	Бөспе					Сүзгі				Бәба	Бай-зақов	
			... Де-далұлы				Теле-арна				Нота	Аяулы					
	көлем					Теле-дидар маманы						Тапал					
Тасқын			Унифри (АҚШ дикторы)				Бейне						ТАСС				

Тарату аумағы: Қазақстан Республикасы

Құрылтайшы: ырым КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры
Бақберген ТУКИБАЕВ

Редакция алқасы:

Гүлнұр БАЙМҰХАН — редактордың орынбасары
Зарина БЫЖЫБЕК — корректор-журналист
Мұрат КҮМІСБЕК — журналист

Бас редактор
Баян ТАҢАТАРОВА

Кезекші редактор: 3.БЫЖЫБЕК

Газет Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат
министрлігінде
2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп,
№ 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады.
Жарияланған мақала авторларының пікірлері
редакция көзқарасын білдірмейді.
Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны
мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде
"Алматы-Болашақ" АҚ филиалы
"Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы,
Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru
Сайты: alatau_gazeti
Газет 07.08.2000 жылдан бастап қазақ және орыс
тілдерінде аптасына бір рет - жұма күні шығады.

Таралымы 2700
Тапсырыс № 656

Индекс 15534

Меншік иесі

"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ